

Sveriges Dövas Riksförbund

dövas

nr 7- 2007

TIDNING

teckenspråk-
bäst i test !

Aktion för vårt språk
Svårast att få tolk i Örebro
Jubel för teckenspråkiga Odyssén

**Tidskrift för
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND
Grundad 1890**

Utgivning 2007

Nr Manusstopp Utgivning
8 fre 23 nov to 20 dec

Utgivning 2008

Nr Manusstopp Utgivning
1 ...fre 1 febto 28 feb
2 ...fre 7 marsto 10 april
3 ...fre 18 aprilto 15 maj
4 ...fre 23 majto 19 juni
5 ...fre 8 augto 4 sept
6 ...fre 12 septto 9 okt
7 ...fre 17 oktto 13 nov
8 ...fre 21 novto 18 dec

**Prenumeration
och adressändring**

medlem@sdrf.se
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

REDAKTION

Adress
Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

**Chefredaktör
och ansvarig utgivare**
Birgitta Leufstadius
birgitta.leufstadius@sdrf.se
taltelefon/SMS: 070-342 60 68
fax: 08-649 90 46

Redaktör
Lennart Tjärnström
lennart.tjarnstrom@sdrf.se
texttelefon: 08-649 71 03
fax: 08-649 90 46
3G-mobil 0735 009769

Reportrar
Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199

och
Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

Layout
Åsa Möller
Göteborgs Journalisthus
asa.moller@sdrf.se
taltelefon & fax: 031-24 24 72
Plantagegatan 3B,
413 05 Göteborg

Annonser

Bokas och lämnas till
Björn Holmberg
Box 70, 548 22 Hova
telefon 0506-351 26
fax 0506-301 67
sdrannons@sdrf.se
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till redaktionen

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Hedemora Tryck
ISSN 1402-1978

sid 18

sid 28

sid 8

sid 23

sid 16

sid 11

Innehåll

OMSLAG: ÖDU:S ORDFÖRANDE JOEL KANKKONEN DELTOG I TECKENSPRÅKSMANIFESTATIONEN DEN 29 OKTOBER.
(FOTO: TOMAS LAGERGREN)

- 4** Odyssén – fartfylld teckenspråkig teater
- 5** Döva lärde av mimens mästare
- 6** Fick utbildningsplats – men inte tolk
- 7** Bäst chans att få tolk i Halland, sämst i Örebro
- 8** "Tolksituationen för dövblinda en djungel"
- 10** Tummen ner för skånsk prioriteringslista
- 11** "Tolkar och utbildning viktigast för döva"
- 13** Simmarsystrar fick fin utmärkelse
- 15** Funktionshindrade afrikaner med HIV utan hjälp

16 En dag på Manillaskolan

- 22** FÖRBUND & FÖRENING: Vad är "vardagstolkning"?
- 23** Nordiska pensionärer trivdes i Leksand
- 23** Föräldrar sade nej till CI – blev anmälda
- 24** DEBATT: Systemfel hindrar högre studier för tolkar
- 25** INSÄNDARE: "Göteborgs tolkcentral slarvar för ofta"

28 Teckenspråksmanifestation i Örebro och Göteborg

- 30** KRÖNIKA: Hur har ditt barn det i skolan?

Utan tolkar – ingen delaktighet för döva

Regeringens handlingsplan "Från patient till medborgare" ska vara klar år 2010. Kommer den att eliminera alla hinder för funktionshindrade? Vi får väl se om tre år.

Fram till dess måste vi agera och jobba för tillgänglighet och för vår rätt till delaktighet. Vi kräver att få tolk när vi behöver det! Det är våra behov som ska styra, inte politik eller pengar.

Vi vet ju hur nödvändiga tolkarna är för att vi ska kunna utveckla oss och hänga med. Nu måste vi uppmärksamma politiker och beslutsfattare på problemet med tolkbristen, och förmå dem att satsa mer resurser.

Regeringen har ju målet att samhället ska vara tillgängligt för alla år 2010. Vi döva är också medborgare med rätt att delta i den demokratiska processen. Tolkarna är nödvändiga för oss – vid utbildningar och möten, i arbetet och på fritiden.

Sveriges Dövas Riksförbund SDR driver nu en kampanj – den startade vid Dövas Dag i september – för att sprida budskapet.

Vi vet att många döva tyvärr avstår från att beställa tolk, eftersom de känner till hur små chanserna är att få tolk till t.ex. fritidsaktiviteter. De har tröttnat på att ens försöka. Därför är mörkertalet stort vad gäller det egentliga tolkbehovet. Vi uppmanar nu våra medlemmar: Beställ alltid tolk när du behöver det, och anmäl alltid utebliven tolk till Patientnämnden, Handikappombudsmannen och även till SDR!

På SDR:s hemsida www.sdrf.se/sdr finns färdiga anmälningsformulär – bara att ladda ner och fylla i. Om du inte har dator, kan din lokala dövförening hjälpa till.

Det är viktigt att dövföreningarna ute i landet hjälper till att sprida kampanjen vidare till sina medlemmar.

Syftet är att få fram relevant statistik, som kan stödja våra argument och klargöra situationen för beslutsfattarna.

SDR har också föreslagit att tolkansvaret ska bli nationellt, det vill säga att ansvaret för dess frågor flyttas från landstingen till en central, nationell instans. Syftet är att kunna jämma ut de stora orättvisor som idag finns mellan olika landsting. Det ska finnas tolkservice för alla, oavsett var man bor!

Många tycker kanske att det är jobbigt, och att det inte ger något resultat att hålla på och skicka anmälningar till Patientnämnden. Ärendena brukar hänvisas från patientnämnden till chefer eller handläggare vid tolkcentralerna, som ska svara på anmälan.

Det kan upplevas som konstigt och lite olustigt att tolkcentralerna ska svara på sådana ärenden, eftersom det ju berör dem själva när vi gör anmälan om uteblivna tolkar.

Men det är så det nuvarande systemet fungerar. Anmälningarna blir i alla fall noterade, så att vi kan få fram tillförlitlig statistik om antalet uteblivna tolkningar.

Därför uppmanar SDR alla sina medlemmar: Skicka anmälan om uteblivna tolkar till Patientnämnden i ditt landsting, till Handikappombudsmannen och SDR.

Anmäl alltid när du inte fått tolk – varje gång. Det är viktigt.

Din hjälp behövs i kampanjen för bättre tolkservice. Det gäller vår rätt till tillgänglighet och delaktighet – rättigheter som borde vara självklara i ett demokratiskt samhälle.

Så upp till gemensam kamp för bättre tolkservice! Det kan öppna många dörrar som ännu är stängda för oss.

Jag önskar er en riktigt fin höst!

YVONNE MODIG, VICE ORDFÖRANDE, SDR

SDR hemsida: www.sdrf.se
Information: info@sdrf.se

SDR Stockholm
Adress:
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
Adress:
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Lars-Åke Wikström
law@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 63
3G-mobil 0735 033349

Informationschef
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Frågor och materialbeställning
info@sdrf.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli stödmedlem
medlem@sdrf.se

Kanslichef
Tord Lind
tord.lind@sdrf.se
Texttelefon 08-4421480
Mobil/SMS 0738 371794

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Taltelefon 0247-140 65
Texttelefon 0247-100 24
Fax 0247-141 35

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Box 300, 793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 01
Taltelefon 0247-641 00
Fax 0247-101 65
www.sdrf.se/vv

Odysséus i modern tappning

Ett fartfyllt sceniskt äventyr

Örebros vackra Hjalmar Bergman-teater var fullsatt vid premiären på den teckenspråkiga *Odyssén* den 1 oktober. Många var ungdomar från dövas riksgymnasium i Örebro, men också bekanta ansikten syn-tes i premiärvimlet, t.ex. SDR:s Lars-Åke Wikström och Tord Lind. Föreställningen, som samproduceras av Tyst Teater, norska Teater Manu och Cirkus Cirkör, ska sedan ut på turné. *Odyssén* har väckt så stort intresse att föreställningen på många håll var utsåld långt innan premiären. DT:s Tomas Lagergren var på plats på premiären i Örebro.

Odyssén handlar om livet i stort: Att vilja höra hemma någonstans, kärlek, sorg och vår relation till gudarna. Kung Odysséus (Robert Farmer) tvingas ut i kriget mot Troja och kommer inte hem på 20 år.

Penelope (Ipek D. Mehlum), hans fru, föder sonen Telemakos som växer upp utan sin far. Snart sprids ryktena om att Odysséus är död. Då kommer friare till deras hus, de vill gifta sig med Penelope. De hånar Telemakos. Hon lovar till slut att välja någon av dem, om hon får väva en svepning till minnet av Odysséus,

som många tror är död. Men hon repar upp väven varje natt.

Och Odysséus kommer hem till slut, spolad i land på Ithaka. Genom gudinnan Athena träffar han sin son. Att det inte är lätt att komma hem efter 20 år fick Odysséus erfara. När han dödat alla friare till Penelope, försöker Odysséus möta sin fru igen. Men den långa tiden borta från varandra gör dem till främlingar för varandra.

Dramatikern Anders Duus skrev manus fritt efter Homeros klassiska verk *Odyssén* och behöll gudarna.

Robert Farmer som Odysséus.

Ramesh Meyyappan och Linnea Backgård.

►► Forts. på nästa sida

"Fantastiskt!"

Den teckenspråkiga publiken gjorde samfällt tummen upp för *Odyssén*, vederbörligen imponerade av föreställningens visuella kraft.

Gunilla Wågström-Lundquist, Stockholm:

– Härligt att se en blandning av alla olika konstformer. Om man kan lite om historien njuter man mer av det visuella och de spännande scenlösningarna.

Linda Johansson, Örebro:

– Det var jävligt bra. Bättre än vad jag trott. Det bästa var att de gjorde trick och gick på styltor t.ex. Fantastiskt!

Fredrik Lindvall, Örebro:

– Det var fantastiskt! Det är otroligt att de lärt sig så mycket på tio veckor, både hörande och döva i gruppen.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Döva lärde av mimens mästare

Mimens mästare, Marcel Marceau Mangel, avled den 22 september, 84 år gammal.

Kaj Ström, en gång elev hos Marcel Marceau.

Han föddes 1923 i Strasbourg. Han lyckades undkomma judeförföljelsen bland annat genom att byta efternamn. Han dog Under hela sitt liv utvecklade han mimen som konstform, inspirerad främst av stumfilmens stjärnor, bl.a. Charlie Chaplin. Sin mest karaktäristiska figur kallade han Bip – en vit-sminkad sorgsen figur med ett barns nyfikenhet.

"Brukar inte våra livs viktigaste ögonblick utspelas under tystnad?", brukade han fråga retoriskt.

Marcel Marceau medverkade som sig själv i Mel Brooks film "Det våras för stumfilmen" (1976) i vilken han uttalar filmens enda talade ord – "non". Kanske också det enda ord han någonsin uttalat under sin konstutövning.

Döva mimare hos Marcel

I början av 1970-talet studerade sex döva – Ratimir Sikic, Hannu Leopold, Lars Erik Lundh, Ola Soneson, Andreas Söderberg och Kaj Ström – pantomim under tre år på Statens dansskolas mimlinje. Under sex månader var utbildningen placerad hos Marcel Marceau i Paris.

**Jehovas vittnen – religiöst samfund med ursprung i USA, som anser sig företräda den enda sanna kristna läran.*

**Äldste – hög rang inom Jehovas vittnen.*

Av dem gick det speciellt bra för Kaj Ström, som var en utmärkt pantomimiker och clown. Kaj hade en medfödd talang och media skrev spaltkilometer om honom. Han fick priser och utmärkelser och när han anträdde scenen som clown tjöt publiken av skratt.

Många såg Kaj Ström som en stor internationell stjärna, när han plötsligt ändrade riktning i livet. Han blev medlem i Jehovas vittnen*, och är idag äldste* i Farsta församling utanför Stockholm.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Monica Kurincova och Robert Farmer.

Andreas Falk och Linnea Backgård.

►► Forts.från föreg. sida

Den välkända trojanska hästen är ersatt med en FN-transport, Penelopes friare har blivit brats*, och havsguden Poseidon är utklädd till turist och näckar i ett badkar. Odysseus och hans män är klädda i moderna militärkläder och vid ön lockar sirenerna* Odysseus mannar med porrskyltar och tjejer som hänger och gungar i luften i rep. Det gör föreställningen spännande och mindre förutsägbar, och också samtida.

Regissören Josette Bushell-Mingo har gjort bra teater av Anders Duus manus. Pjäsen är fartfylld, med högt basljud, filmklipp och mycket luftakrobatik. Anders Falk och Linnea Backgård från Cirkus Cirkör imponerar när de vänslas som Telemakos och tjänarinnan Melanto uppe i repet. En bild säger mer än tusen ord... Bra var också föreställningen i övrigt. Bra scenografi och skådespelarnas närvarokänsla gjorde pjäsen lätt att ta till sig. Man känner det gedigna arbetet de döva och hörande skådespelarna, som kommer

från olika länder, har lagt ned. Från början till slut (förutom en stund mot slutet) satt man på tå och ville veta vad som skulle hända härnäst.

Odyssén är en samproduktion av Riksteatern/Tyst Teater, norska Teater Manu och Cirkus Cirkör.

TEXT: TOMAS LAGERGREN, FOTO: URBAN JÖRÉN/RIKSTEATERN

**Brat (från eng. brat, skitunge) – benämning på manliga svenska överklassungdomar med en utmärkande kläd- och livsstil.*

**Sirenerna – i grekisk mytologi en grupp najsor som lockade sjömän i fördärvet med vackra sånger.*

ODYSSÉN

Manus: Anders Duus fritt efter Homeros Odyssén

Regi: Josette Bushell-Mingo

I rollerna: Linnea Backgård, Sebastian Embacher, Andreas Falk, Monica Kurincova, Ipek D. Mehlum, Ramesh Meyyappan, Robert Farmer, Alexei Svetlov, Gunilla Vestin Wallin

Cirkusmanus: Tilde Björfors. **Teckenspråksregi:** Lars Otterstedt. **Scenografi & kostym:** Fridjon Rafnsson.

Ljus: Jenny Larsson. **Mask:** Helena Andersson.

– Hur jag har det idag? Jag är arbetslös. Mer har jag inte att säga, säger Adrian via SMS till DT. Döve Adrian Feldt är djupt besviken på samhället. Han vill inte prata mer om sin situation och inte träffa Dövas Tidning. Det är risk att han ger upp sin kamp för delaktighet i samhället. Allt såg så ljus ut. Han hade kommit in på en utbildning i det yrke han drömde om, och ansökt om studietolk. Men två veckor före studiestarten kom beskedet som slog hans framtidsplaner i spillror: Tyvärr, du får ingen tolk.

Fick utbildningsplats – men inte tolk

Hur ska det gå för Adrian?

TOLK NU!

Drömmen om att bli trädgårdsmästare gick i kfras.

**Aktivitetsersättning: Den som är 19-29 år kan få aktivitetsersättning om arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan.*

30-årige Adrian Feldt från Örebro tycker om att jobba med det som växer och gror. Att bli trädgårdsmästare var den yrkesbana han drömde om. Men han fick nej när han sökte sådana jobb, eftersom han saknade utbildning.

Så Adrian sökte till Kvinnerstaskolans naturbruksgymnasium, och blev till sin stora glädje antagen.

Två veckor före kursens början kom kallduschen – Örebro kommun meddelade att han inte kunde få studietolkning (Dövas Tidning nr 3-2007).

Det krävdes att minst fem döva sökte samma utbildning, annars skulle det bli för dyrt att bevilja två tolkar på heltid, ansåg kommunen. Krassa ekonomiska skäl slog än en gång sönder en ung dövs människas dröm om ett meningsfullt jobb, en plats i samhället och ett värdigt liv.

Ställs utanför

Adrian är inte ensam om sin situationen. Allt fler unga döva ger upp på ett tidigt stadium, söker s.k. aktivitetsersättning* och går in i en marginaliserad tillvaro – kanske för resten av livet. Andra hämmas i sin yrkesutveckling när de inte får tolk för vidareut-

bildning. Många, många måste avstå från att delta i fritidskurser eller engagera sig ideellt och politiskt, därför att de inte får den tolkservice de behöver.

Detta sker dagligen, trots vackra officiella deklarationer om rätt till delaktighet.

Fortfarande ställs den döva gruppen utanför – alltför ofta, i alltför många sammanhang. Av kortsiktiga ekonomiska skäl.

Rätt till delaktighet

Det är samhällsekonomiskt oklokt att ställa den döva gruppen utanför studier och arbetsmarknad. En investering i tolkservice i dag skulle ge samhällsekonomiska vinster på sikt.

Men detta är inte i första hand en ekonomisk fråga – det handlar om alla människors självklara rätt till delaktighet och ett värdigt liv.

Vi har en diskrimineringslagstiftning, vi har FN-deklarationer om mänskliga rättigheter och vi har många vackra ord från politiskt håll. När ska det HÄNDA något? undrar landets döva.

Sveriges Dövas Riksförbund SDR har nu, i samarbete med övriga hörsselförbund, inlett en årlång kampanj för bättre tolkservice. Ambitionen är att skapa en vidare förståelse för hur nödvändiga tolkar-na är för den teckenspråkiga gruppen.

Låt oss hoppas att Adrian och alla de andra orkar kämpa vidare, i väntan på att beslutsfattarna ska förstå – och agera.

B.L. OCH T.L.

SDR: Vi måste få lika rätt till utbildning

Döva ska erbjudas tolk när de behöver, i alla sammanhang och inom alla områden.

Fallet med Adrian är djupt olyckligt, men dessvärre inte unikt. Det är ett upprörande faktum att döva i princip inte har en chans att läsa vid komvux och privata utbildningar.

För studier på universitet, högskola och folkhögskola finns särskilda medel avsatta för teckenspråkstolk, men det saknas för övriga utbildningsformer.

I fallet med Adrian Feldt sade kommunen först ja till utbildningsplatsen, men när det visade sig att Adrian var döv, ändrades detta till ett nej. Kommunen ansåg att man inte hade råd med teckenspråkstolk. Detta är inte acceptabelt. Teckenspråkiga döva måste ha samma rätt som andra att själva välja utbildning och yrkesbana.

Teckenspråkiga döva är helt beroende av en fungerande tolkservice. Det är en nödvändighet för att nå full tillgänglighet och delaktighet i samhället. Teckenspråkiga måste garanteras tolk i all utbildning oavsett om utbildningen anordnas i kommunal, statlig eller privat regi. SDR anser att begreppen vardagstolkning, utbildningstolkning och arbetslivstolkning skall tas bort och att teckenspråkiga döva och hörselskadade ska erbjudas tolk när de behöver, i alla sammanhang och inom alla områden.

För att åstadkomma en samsyn på tolkbehovet förordar SDR ett statligt övertagande av tolkservicen och att en nationell huvudman ansvarar för all tolkverksamhet för teckenspråkiga döva och hörselskadade i hela landet.

Lars-Åke Wikström.

LARS-ÅKE WIKSTRÖM

ORDFÖRANDE I SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Fick du tolk? Goda chanser i Halland – sämst i Örebro

Halland är ett av de landsting som sköter tolkservicen bäst. Övriga som har under fem procents avslag på beställningarna är Kronoberg, Uppsala, Sörmland, Dalarna, Värmland och Gävleborg.

I bottenkiktet finns Västra Götaland, Norrbotten, Västerbotten och Skåne. Örebro, Sveriges dövtätaste stad, ligger allra sämst med 14 procent nobbade beställningar.

Döva och hörselskadade har rätt till hjälp för att kommunicera med hörande och det är landstingen som, enligt hälso- och sjukvårdslagen, ska erbjuda vardagstolkning.

Men erbjudandet ser mycket olika ut i olika delar av landet. Det framgår tydligt av en rundringning till de 21 tolkcentralerna i landet.

I Halland blir det nej på en tolkbeställning bara om det inte går att uppbringa en tolk vid önskat tillfälle. Pengabrist är inte det huvudsakliga problemet.

– Det är oerhört sällan vi behöver använda vår prioriteringslista, säger tolkchefen Rose-Marie Persson.

I Västra Götaland prioriteras det desto hårdare bland beställningarna.

– Pengabristen orsakar en stor del av de inställda uppdragen, säger Sylvia Lång, tolkchef i Västra Götaland.

Slutar beställa tolk

Ett mått på de olika servicenivåerna är andelen inställda uppdrag: tre procent i Halland, drygt tio i Västra Götaland. Bakom procentsiffrorna finns 25 döva som inte kunnat delta i en aktivitet i Halland, och 880 i Västra Götaland. Detta under perioden januari–augusti i år.

Tolkcentralen i Stockholm ligger i mellanskiktet men har sedan i somras, av ekonomiska skäl, dragit in kraftigt på så kallade fritidstolkningar. Det handlar om föreningsmöten, kurser och deltagande i idrott.

– Vi har en budget vi måste hålla. För den enskilde brukaren är det otroligt tråkigt och innebär minskade möjligheter till deltagande i samhällslivet, säger

tolkchefen Olof Sandhammar.

I likhet med flera andra tolkchefer säger han att vissa döva har resignerat.

– När vi börjar säga nej till uppdrag, är det många döva som slutar beställa tolk, fast de egentligen behöver tjänsten.

”Inte rimligt”

Dövas dag i Vänersborg i september blev avstamp för den kampanj som Sveriges Dövas Riksförbund SDR dragit igång för kravet att ansvaret för tolkarna ska tas bort från landstingen och läggas på staten, och för ökade resurser till tolkningen.

– I dag är döva beroende av att bo på rätt plats i landet för att få tolkservice. Det är inte rimligt, säger Suzanne Albin, intressepolitisk sekreterare hos SDR.

I kampanjen ingår också en uppmaning till de döva att alltid beställa tolk när de behöver, och alltid anmäla (till patientnämnden och handikappombudsmannen) om de inte får någon.

Omkring 10.000 personer i Sverige är födda döva och har teckenspråk som sitt förstaspråk. Ytterligare 20.000 personer använder teckenspråk.

För två år sedan var 5.300 personer registrerade som tolkanvändare hos landstingens 21 tolkcentraler.

Landstingens skyldighet att tillhandahålla tolkar har varit inskrivet i hälso- och sjukvårdslagen sedan 1994. Viss oklarhet råder om vad skyldigheten innebär. Att det inte blev en rättighetslag beror på att det 1994 rådde tolkbrist. Sedan dess har den i stort sett utbildats bort.

PER SYDVIK

Suzanne Albin.

TOLK NU!

”Pengabristen orsakar en stor del av de inställda uppdragen.”

Olof Sandhammar.

Så kan du öka chansen att få tolk

Det betyder mycket om beställningen görs i god tid, säger Olle Sandhammar, chef för landstingets tolkcentral i Stockholm

– Det är också viktigt att den är komplett. Det händer att beställare blir irriterade över att vi frågar så mycket, men ju mer information vi får, desto högre kvalitet blir det på tolkningen.

• Vilka områden är det svårast att få tolk till?

– Vi har svårt att tillgodo-se alla önskemål om fritidstolkning. Vi vill att pengarna ska räcka hela året. Det innebär att det inte lönar sig att beställa jättetidigt till just dessa uppdrag, utan vi försöker sprida dessa brister så att inte samma brukare drabbas för ofta.

Bristen hittills i år är 6,5 procent.

Lika viktigt som det är att boka i god tid, är att avboka så snabbt som möjlig om tolken inte behövs. En del glömmar det.

– Hittills i år har 954 beställningar avbokats sent, eller så har brukaren inte kommit. Det motsvarar 6,3 procent av de inkomna beställningarna och är en bortkastad resurs. Denna siffra borde kunna bli lägre.

• Tolkcentralen i Stockholm ska privatiseras. När?

– Det finns ju ett politikerbeslut i landstinget att beställningsverksamheten ska upphandlas. Beslutet säger 30/4 2008, men jag tror inte att en upphandling kan vara klar då.

LENNART TJÄRNSTRÖM

”Vi har svårt att tillgodo-se alla önskemål om fritidstolkning.”

Oklara regler ställer dövblinda utan tolkning

Linda behöver både "ögon och öron" när hon går ut

Kommunen, som ansvarar för den ledsagarhjälp dövblinda behöver, följer två lagar: LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, och SOL, socialtjänstlagen.

Landstinget, som har ansvar för tolkserVICEN, följer hälso- och sjukvårdslagen, HSL.

Som om inte det vore komplicerat nog, har de aktuella lagarna oklara regler, säger Linda till DT.

– När jag vill gå på ett möte är det bra om jag får hjälp av en ledsagare att ta mig dit och en dövblindtolk finns på plats där. Men ibland anser landstinget att det är bara ett ledsagarjobb och hänvisar till kommunen – som kan tycka tvärtom.

– När ska dövblinda ha ledsagare eller tolk? Det är en av de frågor som vi diskuterar under projektets gång, berättar Linda, som anser att prioriteringarna på tolkcentralen är förödande för den s.k. syntolkningen för dövblinda.

Tolkcentralerna prioriterar sjukhusbesök och liknande "allvarligare" uppdrag högst. Lägst prioriteras fritidstolkning, och det drabbar dövblinda hårt.

Behöver både "ögon och öron"

SDR* vill att prio-listorna ska bort, och att alla tolkanvändare ska få tolk när de behöver det, och Linda håller med:

– Som det ser ut idag så bygger listorna bara på översättningsdelen. Om jag vill gå ut på stan får jag oftast bara en s.k. ledsagare. Men jag vill ha dövblindtolk med mig, för jag vill få syntolkning så jag kan ta del av omgivningen. En ledsagare är tyst och för mig bara dit jag ska.

– Jag bad Örebro Tolkcentral (TC) att föra statistik över mina tolkbeställningar. Det visade sig att jag

Linda Eriksson är dövblind. Hon är också tolklärare på Fellingsbro folkhögskola och projektledare för FSDB:s* tvååriga projekt *Bättre dövblindtolkning*. Tolsituationen för dövblinda är enligt Linda en djungel av oklar lagstiftning och käbbel mellan landsting och kommuner om betalningsansvaret.

hade 30 procent nekade beställningar från januari i år fram till augusti. Jämför det med 2006 års nekade uppdrag totalt – bara 15 procent.

Linda får inte heller tolk när hon verkligen behöver det på sitt jobb, t.ex. vid en föreläsning på en annan ort.

– Jag har varit tvungen att säga nej till föreläsningar eftersom ingen vill betala för tolkningen.

Prioriteringarna är skeva, menar Linda:

– Jag får alltid tolk när det är personalmöte, men inte när jag faktiskt behöver utföra mitt arbete!

Detta kan kanske förklaras med att landstinget (TC) bara har skyldighet att ge döva och dövblinda tolk, medan dövblinda har rätt att få ledsagare från kommunen. Av den anledningen kan dövblinda nekas tolk, eftersom TC anser att "de ändå får ledsagarhjälp".

– När lagarna HSL och SOL antogs, tänkte man inte på att dessa problem kunde uppstå, säger Linda.

Har inte förstått

Hon menar att man inte kan prioritera bort något av de tre områden som dövblinda är beroende av för sin livskvalitet: Tolkning av vad som sägs, syntolkning och ledsagning. Som det ser ut idag prioriteras bara tolkning av vad som sägs, enligt Linda:

– Syntolkningen anses inte lika viktig. Men hur ska jag, som varken hör eller ser, t.ex. veta om halva publiken gått för att föreläsaren varit tråkig, hur rummet ser ut och hur stämningen är. Vi missar helhetsintrycket om vi inte får någon syntolkning.

Linda tror att beslutfattarna helt enkelt inte förstått de här sakerna. Därför försöker FSDB* med detta projekt vidga kunskapen bland beslutfattare, experter, tolkar och TALFÖR* för att få en bättre dövblindtolkning och tydligare regler.

– Vi kan inte bara kräva tolk här och nu. Vi måste själva komma fram till vad vi behöver, och förklara för beslutfattarna vad vi vill få ut av dövblindtolkningen. Förhoppningsvis ger det resultat, avslutar Linda.

TOLK NU!

"När ska dövblinda ha ledsagare eller tolk? Det är en av de frågor som vi diskuterar."

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

*SDR – Sveriges Dövas Riksförbund

*TALFÖR – Tolkcentralernas arbetsledarförening

"Tolkverksamheten har inte hängtt med i utvecklingen"

Alla känner igen det: "Tyvärr, du kan inte få tolk till ditt möte, din kurs, din ridlektion"... Här är några röster ur den otåliga kören.

– Det är svårt att få tolk till fritiden, säger Kattis Linne, kanslichef på Dövas Hus i Stockholm.

– En tjej fick bara tolk fem gånger av 20 när hon skulle lära sig rida, en mamma fick inte tolk till babysim, en person fick bara tolk fem gånger av 15 när hon skulle lära sig yoga. En grupp med nio pensionärer fick ingen tolk i våras till en bussresa till San Remo. De genomförde resan ändå, men missade all information under resan.

Stockholms dövas förening har en tolkanvändargrupp som jobbar med dessa frågor, bl.a. genom information till politiska beslutsfattare.

"Bort med prioriteringar"

I Västra Götaland är det också svårt att få fritidstolkning. Regionpolitikerna har beslutat att tolkverksamheten måste prioriteras, av ekonomiska skäl. Olle Jönsson, ombudsman i VGDL*, anser att det behövs mer pengar, och att staten bör ta över ansvaret.

– Då behöver vi inte bekymra oss för var vi bor i Sverige, säger Olle.

Tolkbeställningarna har ökat kraftigt den sista tiden. Det har också blivit enklare att beställa tolk nu när allt fler har internet och bildtelefon.

– Vi vill få tolk när vi behöver det. Vi måste få känna oss fullt delaktiga i samhället, säger Olle, som

tycker att tolkverksamheten inte hängtt med i utvecklingen.

– Ekonomin ska inte styra – bort med prioriteringslistan, säger också Ingemar Larsson i VGDL:s tolkbrukarråd.

I Göteborg har tolkbristen blivit allt värre. Från 1 januari i år och fram till juni har antalet nobbade uppdrag ökat från 7 procent till 16,6 procent, enligt Edith Steiner, som sitter med i stadens tolkbrukarråd. Tolkcentralen i Göteborg fick senast 33 miljoner i årligt anslag. Det räckte inte, så de fick 1,2 miljoner extra. Men det räckte inte heller.

– Det har blivit så tufft att tolkcentralen nu kan prioritera bort tolk t.o.m. vid läkarbesök, säger Edith Steiner. I höst ska man uppvakta Göteborgs politiker om tolkbristen, berättar hon.

Små ekonomiska ramar

Många av landstingen har för små ekonomiska ramar för att kunna ge god tolkservice, främst i Norrlandslänen. Men också i Skåne, Västra Götaland och Örebro är läget bekymmersamt.

Örebro, landet dövtätaste ort p.g.a. att dövas riksgymnasium finns där, har stora problem. Örebro har protesterat mot orättvis fördelning av de statliga tolkpengarna, som inte tar hänsyn till antalet tolkbrukare på olika håll.

Sveriges Dövas Riksförbund vill att en central nationell instans ska överta ansvaret för tolkservicen.

L.T. OCH B.L.

Kattis Linne.

Edith Steiner.

TOLK NU!

*VGDL – Västra Götalands Dövas Länsförbund

Olle Jönsson.

Tolkfråga i riksdagen

■ Eva Olofsson, riksdagsledamot (v), socialutskottet, har ställt en fråga till statsrådet Maria Larsson (kd), som i regeringen ansvarar för tolkfrågorna. Eva Olofsson konstaterar att möjligheterna att få tolk skiljer sig markant åt i olika landsting, och frågade vilka åtgärder Maria Larsson vidtar för att dövtolkningen ska fungera över hela landet.

Maria Larsson svarade den 4 oktober att hon håller med om att det är ett problem att tillgången till tolk varierar så kraftigt runt om i landet. Hon sade vidare: "För att få till stånd en mer enhetlig tillämpning inom tolkområdet avser jag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att klargöra vad som bör ingå i begreppet vardagstolkning samt hur ansvarsfördelningen mellan landstingets och andra huvudmäns skyldigheter att erbjuda tolk kan klargöras. Jag kommer även att införa en ny fördelningsmodell av statsbidraget till landstingens tolktjänst. Den ska i högre grad ta hänsyn till landstingens faktiska kostnader för tolkverksamheten och införas successivt under tre års tid med start den 1 januari 2008. Därutöver kommer jag noga att följa utvecklingen på området".

"Staten bör ta över"

■ I en motion till riksdagen (2007/08:So279) föreslår Maria Kornevik Jakobsson och Karin Nilsson (c) att möjligheten till ett statligt övertagande av tolkverksamheten ska ses över, för att döva och dövblinda ska kunna erbjudas likvärdig service i hela landet, samt att en nationell huvudman bör ansvara för all tolkservice.

I motionen understryks att teckenspråkiga måste garanteras tolk i all utbildning oavsett om utbildningen anordnas i kommunal, statlig eller privat regi, samt att de 20 timmar som avser arbetsplatstolkning är otillräckliga.

Det betonas också att teckenspråkiga är beroende av väl fungerande tolkservice i alla sammanhang och inom alla områden, eftersom detta är nödvändigt för att teckenspråkiga ska nå full tillgänglighet och delaktighet i samhället.

"Dövas behov förbisedda"

■ För döva som har teckenspråk som förstaspråk är tillgängligheten till vården begränsad då de vid sina vårdkontakter ofta är i behov av tolk, säger Stig Nyman, landstingsråd (kd) i en motion till landstingsfullmäktige. En särskild mottagning med teckenspråkskompetens skulle förutom den specifika språkliga kompetensen tillhandahålla ett psykosocialt stöd för döva ungdomar.

Eftersom det idag är svårt att få fram fakta om hur stort behovet är, bör beslutet föregås av en kartläggning av behovet. Det är emellertid uppenbart att de dövas situation och deras behov tolk har förbisetts, säger Stig Nyman.

Tummen ner för skånsk prioriteringslista

Att många tolkcentraler lågprioriterar vissa ärenden är känt. Nu har Region Skåne tagit fram ett förslag till officiell prioriteringslista för teckenspråkstolkar. Men Skånes Dövas Länsförbund och övriga hörselorganisationer gör tummen ner för förslaget: –Vi kräver att få tolk närhelst vi behöver det, säger de i en gemensam skrivelse.

TOLK NU!

*SDL - Skånes Dövas
Länsförbund

*HRF - Hörselskadades
Riksförbund

*Övriga hörselorganisa-
tioner som står bakom
protesten: FSDB - Före-
ningen Sveriges Döv-
blinda, VIS - Vuxendöva
i Sverige, DHB - Föräld-
raföreningen för döva,
hörselskadade och
språkstörda barn, samt
SKUR - Skånes dövas
ungdomsråd.

I det skånska förslaget rangordnas uppdragen enligt följande.

1. Högsta prioritet:

- Tolkuppdrag där brukarens liv och hälsa eller personliga integritet berörs, t.ex. sjukvårdande insatser i samband med risk för liv och hälsa.
- Ärenden inom socialtjänsten, rättsväsende eller annan myndighet av akut karaktär.
- Möte på arbetsplats som är avgörande för individens försörjning.
- Samtal med skolpersonal avseende akuta händelser som berör eleven.
- Bankbesök som väsentligt berör den personliga ekonomin.
- Andra akut uppkomna situationer av allvarlig karaktär (ex. vattenläcka i bostaden).
- Oåterkalleliga uppdrag kopplade till de grundläggande händelserna i livet, eller för brukaren viktiga situationer och sammanhang som inte återkommer, t.ex. bröllop, dop, begravningar.

2. Uppdrag med hög prioritet rangordnas utifrån beställningsdatum och frekvens:

- Uppdrag som berör arbetsliv och förvärvsin-

komst, t.ex. arbetsplatsmöten, fortbildningar, kurser, konferenser, kontakter med arbetsmarknaden.

- Uppdrag för barn och ungdomar, t.ex. fritidsaktiviteter, föreningsliv.
- Uppdrag i skolan, t.ex. samtal, föräldramöten.
- Uppdrag för förtroendevalda, t.ex. styrelsemöten inom intresseorganisation, brukarråd, politiska uppdrag.
- Övriga myndighetskontakter, t.ex. planerade sjukvårdsbesök, samtal hos försäkringskassan, passansökan hos polisen.

3. Övriga uppdrag prioriteras utifrån rådande resurser. Likvärdiga uppdrag rangordnas efter beställningsdatum. Det rör sig oftast om fritidstolkning av olika slag, t.ex. studiecirkel/kurser, idrott, aktiviteter inom intresseorganisationer.

Döva emot förslaget

Men SDL*, HRF* och övriga hörselorganisationer* i regionen stödjer inte förslaget.

"Vi är överens om att inte ställa oss bakom detta förslag, då vi anser att det är bedrövt att det överhuvudtaget behöver finnas en prioriteringsordning.

Vi stöder oss på lagen om vardagstolkning, HSL § 3b, och kräver att få tolk närhelst vi behöver det utan restriktioner. Detta är en tillgänglighetsfråga, utan tolk är samhället inte tillgängligt för oss. Att inte tillhandahålla tolk till denna grupp funktionshindrade är diskriminering", säger organisationerna i en skrivelse den 7 september 2007.

B.I

Norsk tolktjänst i kris

■ "Tolktjänst i kris" är rubriken på en ledartext av Helge Herland i norska Døves Tidskrift. Där berättas om ungefär samma problem som svenska tolkbrukare har: Svårt att få tolkservice på arbetsplatsen och fritiden, en mamma som inte fick tolk under förlossningen etc.

Framför allt, säger Herland, finns det alltför få tjänster knutna till tolkverksamheten. Han kritiserar också organisationen av den norska tolktjänsten, där han menar att administrationen stjäl för mycket av personalresurserna. Reducera antalet förmedlingscentraler! föreslår han. Herland ser det också som självklart att tolkarna inte bara ska jobba på dagtid. Tolkarna bör, i likhet med andra arbetsgrupper, inrätta sig efter brukarnas behov. Varför ska inte tolkar kunna jobba skift? undrar Herland, som också anser att brukarorganisationerna bör engagera sig mer i tolktjänstens utformning, eftersom det är brukarna som vet "var skon klämmer".

Och varför kan inte döva anställas i det administrativa arbetet? Det borde vara bra för tolkarnas språkliga utveckling att vara inkluderade i en teckenspråkig arbetsmiljö. Det är anmärkningsvärt att man har byggt upp en landsomfattande tolkverksamhet utan att en enda döv arbetar i systemet, påpekar Helge Herland.

3G-telefoner sågas av döva

■ Det användartest som Hjälpmedelsinstitutet utfört visar att videosamtal fortfarande håller för låg teknisk kvalitet för att teckenspråkiga ska kunna ha full nytta av sin 3G-mobil.

Framför allt videokvaliteten sågas i användartestet. Osynkad bild, dålig upplösning och bild som fryser gjorde att personerna i testgruppen var tvungna att upprepa sig många gånger för att göra sig förstådda.

Några av de utvecklingsområden som gruppen döva, hörselskadade och dövblinda identifierade i sin betygsättning av videosamtalen var:

- Bildväxlingsfrekvensen behöver bli högre, för bättre återgivning av snabba rörelser.
- Bättre synkronisering mellan ljud och bild, så att läppavläsning med tecken som stöd blir möjligt.

Dessutom tycker testgruppen att produktblad från tillverkare och operatörer är svåra att tyda och att bättre information behövs för att kunna veta vilka 3G-telefoner som har acceptabel kvalitet på videosamtal.

Av testerna var Motorola V3xx bäst. Stor kameravinkel som inte bara får med ansiktet, och hög bildväxlingsfrekvens avgjorde. Sist hamnade LG:s och Samsungs telefoner. (Källor: telecomidag.com och pcforalla.idg.se)

Under den här vinjetten kommer Dövas Tidning framöver att presentera en rad eldsjälar inom föreningslivet – människor som jobbar för något de tror på och brinner för. Först ut är Christer Hovergren i Stockholms Dövas Förening.

Namn: Christer Hovergren
Ålder: 48
Förening: Stockholms DF
Yrke: Lärare
Familj: Hustru Eva, döttrarna Johanna, 19 år, och Viktoria, 16
Gör helst på fritiden: Strövar i skogen
Gillar: Goda viner
Läser just nu: Redovisningsekonomi
Motto: "Njut av dagen, ty morgondagen har sin gång"

Tolkar och utbildning viktigast för döva

– Jag har alltid varit engagerad i föreningsliv och innehaft olika förtroendeposter. Det är urkul att kunna påverka föreningen till det bättre! säger Christer Hovergren, allmänt känd som "Olle".

Olle/Christer är sedan fyra år tillbaka kassör i Stockholms dövas förening, SDF, och nyligen blev han invald i Sveriges Dövas idrottsförbunds styrelse – även där har han fått förtroendet att ta hand om kassan. Till vardags är han lärare på Manillaskolans högstadium.

Intressepolitiken ligger Christer varmt om hjärtat, och då speciellt frågor som berör teckenspråkstolkar och utbildning.

– Dessa faktorer är de väsentligaste instrumenten om man vill underlätta livet för en döv människa. Med hjälp av dem kan vi arbeta oss fram för att få en plats i samhället.

Christer tycker det är viktigt att ha en tydlig idé både för sitt eget liv och för föreningen.

– Ju tydligare mål du eller din förening har, desto lättare är det att få andra med sig, säger han.

Tidig rebell

Att få människor att växa i grunden är för Christer lika med gott ledarskap. Men han har märkt inom föreningslivet att många inte tillvaratar sina ledartalanger, eller är helt omedvetna om att de har sådana.

– En bra styrelse ska ha talanger som skapar för-

troende och motivation hos medlemmarna, och det ska finnas glädje i det vi gör, säger han.

Intresset för föreningsliv fanns redan under gymnasietiden i Örebro. Där satt Christer med i Risbergska skolans elevråd. Då var han en ung stridbar studerande som ofta var i konflikt med skolledningen.

– Det var i tider då få lärare behärskade teckenspråk. Det kunde jag inte acceptera, och jag protesterade ofta, säger han.

Christer blir tyst en stund, sedan medger han:

– Jag var nog en liten rebell, men jag lärde mig att framgång och motgång oftast går hand i hand genom livet.

Efter gymnasietiden hamnade Christer i Huskvarna, och var under en tid ordförande i Jönköpings läns dövas förening. Sedan blev det kungliga huvudstaden som fick ta del av hans föreningsintresse.

Är resultatinriktad

Christer kom med i SDF:s styrelse när det var ekonomisk kris, men genom fint teamwork i styrelsen har ekonomin nu blivit bättre. Intervjun genomförs på ett rum på SDF:s kansli. Christer visar att de anställda har fått nya datorer och möbler, och målning sker i lokalerna.

– När ekonomin är i balans är det roligt att verka i styrelsen, säger han.

►► Forts. på nästa sida

"En bra styrelse ska ha talanger som skapar förtroende och motivation hos medlemmarna, och det ska finnas glädje i det vi gör."

Tolkar och utbildning...

►► Forts. från föreg. sida

- Vilken typ av ledare är du? Hur ser ditt mönster ut?
- Jag är resultatnriktad och har hög beslutsförmåga, säger Christer på sitt uttrycksfulla teckenspråk.
- Du menar att man måste var tuff?
- Ja, vi lever i ett samhälle som förändras hela tiden. Väntar vi för länge med att fatta beslut i viktiga frågor hamnar vi direkt på efterkälken. Och det gagnar ju inte föreningen.

Ogillar revirtänkande

Christer gillar inte revirtänkande inom föreningslivet, det hindrar bara att man når de uppsatta målen, anser han. Däremot hyllar han den nuvarande SDF-styrelsens arbetssätt. Där är alla delaktiga och drar åt samma håll, och där upplever han att det finns både kompetens och gott ledarskap.

– Med rätt kunskap i en styrelse vågar man mera, och då kan man också delegera sinsemellan, förklarar han.

Christer har ambitionen att hela tiden lära mer. Nu läser han på distans och på halvfart ekonomisk redovisning på Hogia-institutet. Utbildningen ger honom fördjupade kunskaper inom redovisningsområdet.

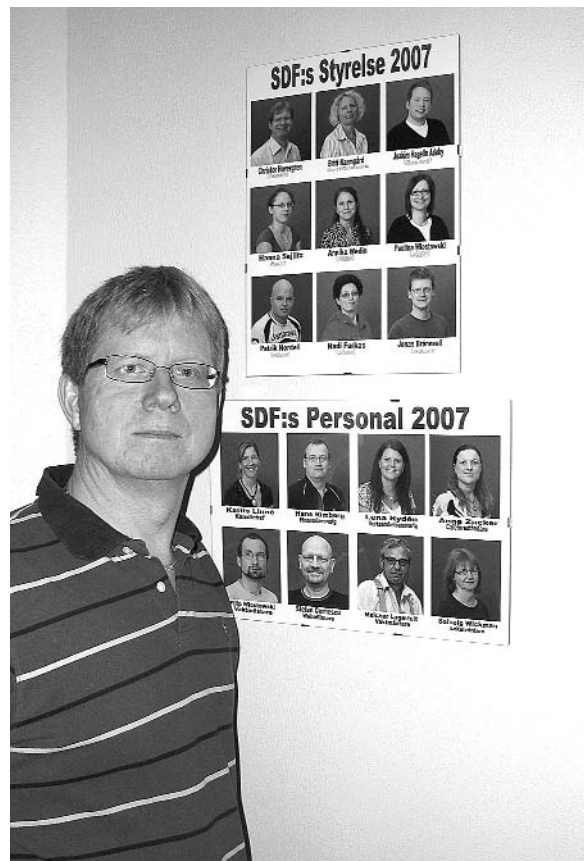
– Det är viktigt för mig att hela tiden fortsätta utvecklas, säger Christer.

I föreningslivet har han ett tydligt motto: Samarbete är nyckeln till god utveckling när man arbetar för ett gemensamt mål.

När vi pratat färdigt sätter Christer på sig cykelstället och cykelhjälm för att trampa hem till Liljeholmen. Ute regnar det, men det verkar inte störa.

– Det är skönt att cykla, men får frisk luft och det är bra för miljön, säger han och tillägger att han cyklar till jobbet på Manilla-skolan varje dag så länge vädret tillåter.

TEXT OCH FOTO:
LENNART TJÄRNSTRÖM

– Samarbete är nyckeln till god utveckling när man arbetar för ett gemensamt mål, säger Christer Hovergren.

ANNONS

Är det rätt att samhällets svagaste röster får allt svårare att göra sig hörda?

Kristdemokraterna

www.kristdemokraterna.se

Simmarsystrar fick fint pris

De duktiga döva tvillingarna och simmartjejerna Alexandra och Anna Polivanchuk från Kristinaskolan i Härnösand har fått ett flott pris. De fick den 21 september på Kristinaskolan ta emot SCIF:s* pris för idrottens främjande.

Bland tidigare pristagare kan nämnas ishockeyspelaren Peter Forsberg, simmerskan Ann-Karin Kammerling, höjdhopparen Stefan Holm och tvillingparet inom friidrotten, Susanne och Jenny Kallur.

– Det kändes häftigt att få priset för det var ju bara elitidrottare som tidigare fått utmärkelser. Och nu var jag en av dem! Häftigt! säger Alexandra Polivanchuk till Dövas Tidning.

Kristinaskolan fick förslag från Urban Mesch på Sveriges Dövas Idrottsförbund att söka priset. Ansökningstiden hade dock gått ut, men skolans rektor skrev ett foljebrev om flickornas framgångar och utmärkelser.

– Jag nämnde också det stöd Kristinaskolan gett flickorna under åren, och att de båda syskonen borde få priset, säger Bengt Danielsson.

Efter en vecka hade rektorn priset på sitt bord.

– Roligt att Alexandra och Anna fick priset, tycker Bengt Danielsson.

Anna och Alexandra Polivanchuk fick ta emot SCIF:s pris för idrottens främjande.

Inom dövidrotten är Alexandras nästa mål OS för döva i Taiwan 2009. Hon har också andra mål:

– Jag vill bli en bättre simmerska och kunna ta guld i SM för hörande. Och sedan bli uttagen i landslaget och få tävla mot andra länder! säger Alexandra drömmande.

Syskonen pluggar nu vid riksgymnasiet för döva i Örebro.

LENNART TJÄRNSTRÖM

*SCIF – Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande

ANNONS

Skolor för hörselskadade och döva

Specialskolomyndigheten (SPM) och Riksgymnasierna för döva och hörselskadade (RGD/RGH) har en rikstäckande tvåspråkig verksamhet.

Vill du veta mer om våra skolor och vår verksamhet?

Besök www.horsel.se

SPECIALSKOLEMYNDIGHETEN

Gymnasieförvaltningen
RGD/RGH
ÖREBRO

ANNONS

Personlig utveckling
Personligt ledarskap
Handledning

human arc

www.humanarc.se
tel. 070-590 56 55

Ros-Mari Westerlund Nilsson
Gestaltterapeut

Ulla-Bell Thorin, flitig döv författare från Lindome utanför Göteborg, har kommit ut med sin sjätte bok, *Med högburet huvud*. Ellinor Mehrén, dövpräst i Göteborgs stift, har läst boken, liksom DT:s Lennart Tjärnström.

Ulla-Bell Thorin.

DT RECENSERAR

Ulla-Bell Thorin: *Med högburet huvud*, utgiven på B4PRESS 2007

Ulla-Bell har växt som författare

Boken utspelar sig i 50-talets Sverige. Andra världskriget ligger bakom, Sverige är på tillväxt ekonomiskt och industrin börjar blomstra. Huvudpersonen Margareta får genom skolrektorns försorg anställning hos en dövpräst. Hon arbetar där under svåra omständigheter, tills hon en dag får nog.

Efter många svårigheter hamnar Margareta i Göteborg och får arbete på en konfektionsfabrik, där hon möter en döv arbetsgemenskap och en förman som är teckenkunnig. Tycke uppstår, men de får kämpa för sin kärlek.

Likt Ulla-Bells tidigare böcker bygger även *Med högburet huvud* på verkliga och tidstypiska händelser. Platser och miljöer är autentiska och känns igen av den som har lokalkännedom i Göteborg. Boken tar upp dövrelaterade frågor, pekar på olika missförhållanden och ger även en del dövföreningshistoria.

Genom Margaretas berättelse får vi veta hur det var att alltid vara den som står utanför det hörande

samhället och alltid vara den som får veta saker sist.

Ett lysande exempel är när Margaretas mor dör i en bilolycka. Dödsbudet kommer via telefon till förmannen på jobbet, och all planering kring begravningen sköts av de hörande systrarna. Först vid moderns grav får Margareta förklaring på varför just den orten valts till begravningen; där ligger nämligen hennes far begravd. En far som hon själv antog var begravd på ett helt annat ställe.

Avståndet mellan den döva världen och den hörande blir smärtsamt påtaglig och jag som hörande undrar: Hur många fler bär på sådana här berättelser?

Efter att ha tillbringat några timmar i sällskap med Margareta, Jon och deras vänner lägger jag ifrån mig boken med stor behållning. Enligt mitt tycke har Ulla-Bell växt som författare och detta är den bästa bok hon skrivit.

ELLINOR MEHRÉN, DÖVPRÄST I GÖTEBORGS STIFT

Berättelse om en stark döv kvinna

Ulla-Bell Thorin, döv författarinna, har givit ut sin sjätte bok "Med högburet huvud". Boken är på över 300 sidor och Ulla-Bell berättar i romanform om hur det var på 50-talet när hon lämnade fortsättningsskolan i Växjö för att ta sina första stappande steg ut i vuxenlivet. Bokens huvudperson är Margareta, en stark målmedveten kvinna som kämpar för sin rätt att som döv få existera på samma villkor som hörande.

Ulla-Bell säger i förordet att syftet med boken är att hörande ska förstå döva lite bättre och att döva ska få några kanske okända bitar av sin egen historia. Boken har många dövrelaterade guldkorn från 50-talets Sverige. Det som stör läsningen är dock att texten är alltför omfattande och detaljerad, vilket riskerar att avleda uppmärksamheten från det viktiga som författaren vill berätta. Men få bland oss döva har en sådan berättarförmåga som Ulla-Bell Thorin, det krävs också för att kunna ge ut sex böcker. Det är imponerande.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Levererade "brödbomb" till försvaret

■ Den döve norske chauffören Daniel Nyheim Mosti fick en liten chock när han såg tidningarna en dag i mitten av september: "Möjlig bomb funnen på Reitan" skrek löpsedlarna.

Försvarets anläggning på Reitan utanför Bodö i Norge fungerar som kriskommando för norra Norge, och där slogs fullt alarm sedan man funnit en mystisk kasse utanför en port. Kassen flyttades försiktigt till en fotbollsplan, där den stod på tryggt avstånd från folk. Bombexpertis konsulterades, och man började kolla övervakningskamerorna för att se vem som levererat den möjliga bomben.

Under tiden hade Daniel Nyheim Mosti fortsatt rundan med sin brödbil. När han såg rubriken om "bomben" på Reitan sände han ett SMS till tidningen:

"Hej, det är jag som är 'bombmannen'. Jag levererade en kasse bröd till köket på Reitan kl. 06.15 i morse. Porten var obemannad och jag kunde inte ringa dem, för jag är döv, så jag ställde kassen vid porten och åkte vidare. Jag skrattar gott åt uppståndelsen!"

Bomblarmet avblåstes.

(Källa: www.an.no)

Döv man stoppade bilstöld

■ Vid midnatt den 13 oktober upptäckte en döv man att tjuvar höll på att bryta sig in i en bil på Persborgsgatan i Malmö. Han larmade polisen med hjälp av sin texttelefon. Polisen skickade tre patruller för att stänga av området kring platsen, men under tiden lyckades tjuvarna ta sig därifrån. Troligen upptäckte de att de blivit sedda, för de gav upp utan att få med sig bilen. Polisen skickade ut en allmän efterspaning efter de båda och tog upp en formell anmälan av vittnet, men grep ingen. (Källa: Sydsvenskan)

Hendrietta Bogopane, synskadad politiker i Sydafrika, föreläste om hur spridningen av hiv/aids ska stoppas.

– Människor med funktionsnedsättning i utvecklingsländer är särskilt utsatta för hiv/aids. De får inte bli bortglömda i kampen mot sjukdomen, säger Hendrietta Bogopane, synskadad politiker från Sydafrika.

I slutet av september höll SHIA* ett seminarium för att diskutera hinder och möjligheter i kampen mot hiv och aids. Den snabba spridningen av hiv/aids i stora delar av världen är ett stort problem. Utanförskap, diskriminering, brist på tillgänglighet och brist på utbildning gör att många med funktionsnedsättning i u-länderna* idag är utestängda från insatser som syftar till att stoppa spridningen.

– Dålig kunskap, fördomar och diskriminerande attityder inom sjukvården gör att människor med funktionsnedsättning hamnar längst ner på prioriteringslistan, sade Hendrietta Bogopane och betonade att Sydafrika är ett land som dock har funktionshindrades rättigheter inskrivna i landets konstitution.

Sydafrika har en växande ekonomi med höga nivåer av fattigdom, men är också ett land i demokratisk förändring. För att förebygga spridning av aids/hiv bland funktionshindrade, är det enligt Hendrietta viktigt att arbeta mot fattigdomen, etablera fler utvecklingsprogram och bygga upp en medvetenhet bland människor med funktionsnedsättning om hiv/aids.

Problem på landsbygden

För att döva ska få information om hur de ska skydda sig mot hiv/aids behövs teckenspråkstolkar med kunskap. De finns i de större städerna i Sydafrika, men på landsbygden finns inte många.

– Där skulle det behövas fler lekmän* med kunskap i teckenspråk, sade Hendrietta, och betonade att på landsbygden är också många funktionshindrade analfabeter*.

De direkta kostnaderna i form av bl.a. utgifter för mediciner och vård, inklusive tid för anhöriga som tar hand om de sjuka, drabbar familjer där en eller flera familjemedlemmar insjuknat.

Förutom i Sydafrika finns för närvarande projekt

Funktionshindrade med hiv/aids får ingen hjälp

för funktionshindrade mot hiv/aids i Uganda, Tanzania, Gambia, Kenya och Etiopien.

Människor med hiv/ aids befinner sig oftast i de mest produktiva åldrarna, i regel män och kvinnor som är både föräldrar och familjeförsörjare. Det är vanligt att båda föräldrarna avlider, och barnen lämnas utan föräldrar.

Omkring 40 miljoner människor lever med hiv och aids, de flesta i Afrika. Hiv/aids drabbar främst de fattiga. Förutom det mänskliga lidandet får det stora konsekvenser för samhället och minskar möjligheterna till utveckling. Flera svenska organisationer, bl.a. SHIA, arbetar för att förebygga spridningen av hiv och för att ta hand om dem som redan smittats.

Kände bara döva

Hendrietta Bogopane-Zulu var i Sverige vid internationella handikappdagen för några år sedan. Då sa hon bl.a. att det inte bara är så att funktionshindrade har levt isolerade från samhället – de har också varit isolerade från varandra.

Hendrietta nämnde då en döv politiker, som först inte visade någon förståelse alls för andra grupper. Hon kände ju bara döva människor.

– Vi fick hjälpa henne att lära känna andra. Det har förändrat henne. Nu kan hon lika väl tala för blindas sak, eller för bättre äldrevård, berättade Hendrietta.

En annan skiljelinje går mellan svarta och vita med funktionshinder. Under apartheid-tiden* i Sydafrika var det inte ens tillåtet att samarbeta. Nu gör man en del gemensamt. Men det är inte alltid man har samma målsättning.

– Vita funktionshindrade har tidigare haft rätt till stöd och vård på många sätt. Många av de vita trodde att vi skulle önska oss samma sak. Men vi vill inte bara ha välfärd. Vårt mål är i första hand att kunna vara delaktiga i samhället.

Det är en svår omställning för många vita, eftersom regeringen t.ex. inte längre har råd att bekosta deras institutioner. **TEXT OCH FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM**

*SHIA – Svenska Handikapporganisationens Internationella Biståndsförening

*U-land – utvecklingsland; fattigt land

*Apartheid – rasåtskillnad; det samhällssystem som härskade i Sydafrika från 1948 till 1990-talets början.

*Hiv – humant immunbristvirus; angriper det mänskliga immunsystemet och leder till att aids utvecklas.

*Aids – ”förvärvat immunbristsyndrom”; en dödlig sjukdom som ger svåra skador på immunförsvaret, vilket medför att den drabbade blir extremt känslig för infektioner.

*Lekman – oskolad person, amatör.

*Analfabet – ej läskunnig person.

En dag på Manilla - Sveriges äldsta dövskola

Framtidstro på schemat – varje dag

Gamla klassiska Manillaskolan tronar majestätiskt ute på Djurgården i Stockholm. Den har varsamst renoverats och tidsandan sitter fortfarande i väggarna på den snart 200-åriga dövskolan. Det är en fin och skinande ren skola - inget klotter på väggarna och inga sönderslagna toalettstolar.

Manilla, Sveriges äldsta dövskola, har cirka 150 elever som går tio år i grundskolan. Nu kommer allt fler elever med CI (cochlea implantat). Det ställer höga krav på en flexibel undervisning.

Av de tolv elever som nu i höst började i förskoleklass på Manilla har hälften implanterat. De är indelade i två klasser, i den ena har man talad undervisning och i den andra teckenspråkig.

Det är måndag morgon och Dövas Tidning får vara med på den tidiga morgonlektionen när Karin Källström undervisar i tal med stöd av teckenspråk. Småttingarna går igenom dag och månad, binder ihop enkla meningar och diskuterar vad de gjort under helgen.

– Jag sov över hos mormor. Mamma och pappa var på fest, säger en elev.

– Skriver ni i tidningar, säger en annan elev när läraren presenterat vem som är på besök.

I den andra klassen undervisar Sofia Sandberg med samma innehåll, skillnaden är att allt sker på teckenspråk. På tavlan skriver Markus med stora och klara bokstäver "Lunch". Markus har implantat och föräldrarna tycker det är viktigt att han får teckenspråk i skolan. Hemma kan han få tal och ljudstimulans, menar föräldrarna.

Numera får nästan alla barn som föds med hörselskador cochlea implantat (CI), en slags inopererad hörapparat som stimulerar hörselnerven. Föräldrar till barn som fått CI vill att undervisningen ska innehålla tal, och skolan befinner sig därför i en stor förändringsprocess. En ny tvåspråkighet håller på att växa fram.

Manillaskolans pedagoger har lång erfarenhet av tvåspråkig undervisning, en tvåspråkighet som genomsyrar allt arbete på skolan.

– Den djupa erfarenheten bygger vi nu vidare på för att tillgodose den nya målgruppen döva barn med CI, säger Helena Foss Ahldén, samordnare för utåtriktad verksamhet på skolan. Det är ett enormt

viktigt pedagogiskt arbete som nu utvecklas, påpekar hon.

Trots att allt fler yngre elever har CI är teckenspråket det huvudsakliga språket i kommunikationen mellan elever, lärare och övrig personal. Det är också det språk som används när alla grupper är samlade och när det är rast på skolgården.

– Det viktigaste är att eleverna har ett självförtroende och att de känner sig stolta och trygga, säger Helena Foss Ahldén. Hon betonar att skolan har en viktig uppgift i att bevara en teckenspråkig miljö:

– På samma gång ska vi tillgodose det behov av talad svenska och ljudstimulans, som elever med CI och hörselskadade har.

När vi kommer till årskurs 1 har de matte på schemat, och man imponeras här av lärtätheten. En större grupp elever får undervisning på teckenspråk, i en annan klass sker undervisningen på talspråk, och vissa elever får individuellt stöd. Här är ingen bortglömd.

På översta våningen har årskurs 10 tekniklektion under Novica Matics ledning. Här pluggar 14 elever.

Livliga diskussioner på skolgården.

Amina Quahid och Glenn Ågren går sista året på skolan.

Karin Källström med elever.

– Manilla är en bra skola. Jag trivs här, säger eleven Glenn Ågren, och tillägger att här kan alla kommunicera med varandra. Glenn går sista året på Manillaskolan, sedan väntar gymnasiet för döva i Örebro.

– Här på Manillaskolan ställer de krav, så jag tror jag kommer väl förberedd till gymnasiet, säger Glenn.

Amina Quahid i samma klass pluggade tidigare på Nya Broskolan i Älvsjö. Hon bytte skola för att få fler kompisar och känna samhörigheten i en större klass.

– Jag känner att jag får stimulans här, säger hon och ler lite blygt.

Manillaskolan följer generellt grundskolans kursplaner. Eleverna jobbar mot de nationella målen och gör de nationella proven på samma sätt som hörande. Skolans ambition är att hjälpa eleverna att nå målen.

– I samarbete med elever och föräldrar sätter vi upp individuella mål för eleven, säger Monica Basilier-Braenstroem, en av lärarna i årskurs 10.

• Hur är skolan idag jämfört med för tio år sedan?

– Jag tycker att vi på många sätt är mer

Lärartätheten är hög på Manillaskolan. Här får fem elever hjälp av två lärare.

Monica Basilier Braenstroem.

Eva Hovergren.

Sofia Sandberg och Markus.

målinriktade och individuellt fokuserade nu. Det är hela tiden en fråga om att nå målen, och då pratar vi inte bara om mål som direkt leder till bra betyg, utan också om varje elevs utveckling, förklarar Monica.

– Vi ger eleverna en bra grund för att klara gymnasieskolan. Det finns ett fint samarbete i kollegiet och en positiv stämning på skolan.

Eleverna på Manilla får individuell talträning två gånger 20 minuter i veckan. De som tycker det är roligt kan få mer tid.

– Allt sker på ett lustbetonat och lekfullt sätt, då fungerar det bäst. De flesta elever gillar talträning, säger Marja Hedlin, talpedagog.

Tekniken är väl utbyggd på skolan. Det finns datorer i klassrum och datarum, det finns digitala skrivtavlor, videokonferensanläggning och bildtelefon. På skolan finns också teckenboxar där eleverna kan berätta personligt på teckenspråk. Det finns också möjlighet att få använda datorer för video-redigering.

Eva Hovergren har en 50 procents tjänst som lärare samt en tjänst som video-pedagog den andra halvan. Hon har jobbat

Helena Foss Ahldén.

på Manillaskolan i 19 år. Som döv tycker Eva att hon är en viktig förebild för sina elever. Hon vill att de båda språken ska få leva parallellt.

– Alla elever har rätt att använda sin hörsel och röst. Men det är en fördel för hörselskadade och elever med implantat att kunna teckenspråk. Då får de hela tiden möjlighet att kunna välja språk, oavsett sammanhang eller tillgång till hörsel tekniska hjälpmedel. Det är en stor trygghet, säger Eva.

Att vandra runt på Manillaskolan och möta dem alla – döva, hörselskadade och elever med CI – är en upplevelse. Alla verkar trivas lika bra. Jag frapperas också av det starka engagemanget hos personalen. Oavsett vilken språklig inriktning eleverna väljer är ambitionen att alla ska bli tvåspråkiga.

Lite varstans hänger små skyltar som påminner om skolans vision: "Alla elever lämnar vår skola med en framtidstro."

Hörnstenar i arbetet för att uppnå detta är trygghet, identitet, arbetsglädje och kunskap – hos såväl elever som personal.

TEXT: LENNART TJÄRNSTRÖM

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Birgit Burman, Gunilla Wågström-Lundquist och Kerstin Olsson hittade en bok om Manilla dövstumskola 1812-1912, skriven av Johan Prawitz, rektor och känd dövpedagog i Sverige.

Döva utvandrares historia dokumenteras

Pontus Degsell provade talträningsspeglarna vid museet i dövskolan på Kastejvägen.

Peter Niemelä och Jörgen "Rödtop" Nielsen gav en dansk dövhistorisk guidning.

Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) arrangerade 6-7 oktober det 15:e dövhistoriska seminariet i Malmö. Ett 50-tal intresserade fick vara med om två givande dagar.

Jan Martin Brauti, lärare från Ål Folkhögskola i Norge, inledde sitt föredrag om dövas utvandring till Amerika under 1800-talet. Cirka 900.000 människor utvandrade från Norge till Amerika under denna period. Jan Martin Brauti har med hjälp av olika källor följt de flesta av de ca 900 döva som utvandrade från Norge till Amerika mellan 1825 och 1950.

Den första registrerade döva var Siri Larsdatter Geilane som utvandrade 1825. Den siste var Henning Irgens 1950.

Siris hörande bror Lars Larsen Geilane var på sjön i flera år under Napoleonskrigen och sedan krigsfånge i England. Han hade fått kunskaper i engelska. Hemma igen 1816 började han samla sin familj och andra personer.

Under hans ledning reste den första stora gruppen på 52 personer till Amerika 1825. Siri Larsdatter Geilane, född 1774, följde med och bodde sedan med sin bror och hans familj i Rochester i Amerika fram till sin död 1854.

Legendarisk rektor

Anna Kerstin Håkansson, major i Frälsningsarmén gav ett perspektiv på Frälsningsarméns 90-åriga historia, som också är en del av dövas historia. Hon avslutade med att sjunga en sång på teckenspråk.

Rut Madebrink, f.d. rektor på Manillaskolan, föreläste om sina döva morföräldrar Hilda och Ola Zommarin. Hon gav en personlig skildring av sin mormor. Hilda gick på Manilla i mitten av 1800-talet, och efter dövskolan bosatte hon sig i Malmö.

Hon gifte sig med Ola som var skräddare. Han gick på dövskolan i Lund. De fick två barn, det ena var Ruts mamma Svea och det andra var Hilding, som sedan blev legendarisk rektor på dövskolan i Örebro.

Tidigt på söndag morgon begav vi oss från Malmö över bron till Köpenhamn med två danskar, Peter Niemelä och Jörgen "Rödtop" Nielsen, som guider. De gav oss en inblick i dansk dövhistoria. Vi besökte bland annat gravplatserna för Ole Jørgensen, grundare av det nuvarande Danske Dövas Landsförbund 1866, och Peter Atker Castberg, som 1806 startade undervisning för döva i Danmark. Han blev efter flera års resor i Europa och besök i dövskolan i Paris inspirerad av den franska teckenmetoden, som han använde i undervisningen.

Dokument från 1600-talet

Nästa besök var på Dövas Kyrka. Där informerade Tomas Kold Erlandson, ansvarig för församlingsverksamheten i Dövas Kyrka. Den grundades 1904 och kan ses som en dansk dövas domkyrka. Den har under åren blivit en stor del av dövas sociala kulturliv med aktiviteter för olika åldrar. Vid kyrkans 100-årsjubileum 2004 publicerades en bok om dess historia.

Vi åkte förbi tre olika platser där det har varit dövsolor. Slutligen stannade vi vid den fjärde och nuvarande dövskolan på Kastejvägen. Där finns ett museum med bibliotek, klassrum och andra bevarade historiska dokument från tidigt 1600-tal och fram till våra dagar. Där kunde vi också se många svenska dokument, bland annat skrifter av Johan Prawitz, känd dövpedagog.

Nästa seminarium blir i Karlstad i oktober 2008.

Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) kommer inom kort att ge sin hemsida en ny ansiktslyftning – se www.dovhistoria.se

TEXT OCH FOTO: LOLO DANIELSSON

Magdalena Kintopf och Sven-Emil Karmgård, svenska delegater till EUDY:s generalförsamling.

**Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)**

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

**Ordförande:
Sven-Emil Karmgård**

E-post:
sven-emil.karmgard@sdrf.se

3G-mobil/SMS:
0735-050 144

25 länder deltog vid EUDY:s möte

Undertecknade åkte till Zürich, Schweiz, 20-23 september för EUDY:s generalförsamling och seminarium som delegater från SDU/Sverige. Representanter från ungefär 25 länder i Europa var med under dessa dagar. Förutom själva generalförsamlingen var vi med på föreläsningar och hade diskussioner kring olika teman, bland annat skola och tolkmöjligheter. Det var intressant och se hur andra länder har det jämfört med Sverige. Förhoppningsvis har vi bidragit till ökad kunskap om hur saker och ting kan fungera, då vi har det relativt bra här hemma.

Arrangörernas huvudsakliga tema handlade om skolan och tre rektorer för respektive dövskolor var inbjudna. Efter föreläsningen av det schweiziska dövförbundets tjänsteman följde en paneldebatt med de hörande manliga rektorerna. Sen fick deltagarna chansen att ställa frågor, vi passade då på att ställa rektorerna mot väggen. Vi tog upp statistik från Sverige och berättade hur vårt skolsystem ser ut. En rektor berättade då att han hade varit i Sverige på studiebesök och att han är imponerad av vårt land. En annan deltagare frågade då varför de inte "gör som Sverige". Rektorn svarade då helt riktigt att det inte bara går att "kopiera" ett annat lands skolsystem. Det som också var intressant är att samtliga "län" i Schweiz har egna lagar, och därmed skollagar, och det gör att skolorna varierar mycket – inte

bara för döva, utan även för hörande. Ett stort problem tyckte vi, eftersom vår erfarenhet säger att nationellt ansvar lämpar sig bäst när det gäller döva, som är en mycket liten grupp.

Generalförsamlingen flöt på bra, nytt för denna gång var att den nu leddes av en neutral person, tidigare leddes generalförsamlingar av EUDY:s ordförande. Mark Wheatley, till vardags chef för EUD, som ni kunde stifta bekantskap med i förra numret av DT, blev historisk som EUDY:s förste mötesordförande någonsin. Han ledde lördagens generalförsamling på ett tydligt och fint sätt. Trots att stadgarna genomgick en riktigt stor "extreme makeover" och flera motioner avhandlades blev vi klara i förtid! Vi hann också välja värd för EUDY:s allra första juni-örklager 2009. Kandiderade gjorde Italien, Finland och Tyskland. Vårt grannland till öster tog hem röstningen ganska överlägset efter en enormt fin presentation av deras delegater. Storbritanniens motion, som bifölls, handlade om att deras länder (England, Skottland, Wales och Nordirland) blir självständiga medlemmar i EUDY.

I EUDY-styrelsen hade Sverige en ledamot, Johanna Karmgård, som avgick i samband med mötet. Slutade gjorde också den irländske ordföranden Sean Hérlíh och Minna Katainen, Finland. En annan svensk efterträdde Johanna: Jenny Nilsson från Örebro kommer att sitta i EUDY-styrelsen, som nu leds av Jaroslav Cehlarik från Slovakien, fram tills nästa generalförsamling i Serbien 2008. Vi önskar henne lycka till med det europeiska styrelsearbetet!

MAGDALENA KINTOPF OCH SVEN-EMIL KARMGÅRD

**EUDY = European Union of the Deaf Youth*

Besök oss på www.s-d-u.se

WFD:s* Världsungdomsläger 2007

Kultur, ny kunskap och Columbus

*WFD – World
Federation of the Deaf;
dövas världsförbund

De svenska deltagarna Jenny Nilsson och Niklas Wanjura samt Therese Rollvén, styrelseledamot i WFDYS.

Det blev till slut hela 120 ungdomar från 41 olika länder på samma plats i Segovia i somras. Ett världsungdomsläger för döva, kan det bli bättre?

På flygplatsen i Madrid var det många som redan kommit så det blev ett nonstop samtal med alla. "Hi, my name is Niklas/Jenny. Pleasure to meet ya!" Alla hade mycket att berätta och diskutera om – mycket lärorikt, nästan det som var bäst med lägret!

Man hade många roliga aktiviteter bl.a. grupptävlingar (Niklas grupp kom etta, Jennys gick det något sämre för). Sedan var det olika föreläsningar, bland annat av Markku Jokinen, WFD:s ordförande, som påminde oss om att lägrets 41 olika länder var många! Men att det fortfarande är många länder som inte är med, så man inte ska glömma dem.

Deltagarna gjorde fina presentationer om sina egna länder och situationen där. Vissa hade inte ens en dövskola. Intressant och tankeväckande att få höra sådant, man tar ju allt för givet här hemma i Sverige.

På kvällarna var det olika aktiviteter, och en dag åkte

vi på utflykt till staden Segovia och fick se spanska kungaslottet, stället där Columbus föll ner på knä och bad drottningen om pengar att segla till Indien (eller Amerika). Ganska coolt. En dag blev det bad i en iskall pool – efterlängtat.

Sista kvällen var det nationskväll, varje land skulle visa exempel på sitt lands kultur, en jättekul kväll med många skratt och häpnadsväckande kultur. Från Sverige blev det små grodors dans som framfördes, detta p.g.a. tidbrist. Endast 1 min och 30 sekunder hade vi på oss att sammanfatta vår kultur, men det gick hem hos publiken!

Plötsligt var det dags att krama alla adjö och så var lägret slut, redan! Allt hade varit så roligt och tiden bara rusade iväg.

Världsungdomslägret var ett toppenläger! Ni alla borde ta chansen och åka till ett sådant läger, kanske rentav lägret i Sydafrika 2011? Ni kommer inte att ångra er!

Checka www.steelduck.se/spain för fler bilder!

JENNY NILSSON OCH NIKLAS WANJURA

Kreativa teckenspråkiga ledare sökes till SDU:s sommarläger 2008!

2 tjänster: kursledare (inom film och teater) och workshopledare

Är du duktig på film och teater och har bra hand med ungdomar? Eller är du duktig på dans, teckenspråks-poesi, konst, cirkus-inspiration eller liknande?

Tveka då inte att söka jobben som kursledare eller workshopledare på SDU:s sommarläger 2008!

Under en vecka har deltagarna på Creative Camp 2008 möjlighet att lära sig mer om film och teater, samt prova på olika aktiviteter inom kulturområdet.

Lägernamn: Creative Camp 2008

Plats: Västanviks Folkhögskola, Leksand

Datum: 28 juni-5 juli 2008

Målgrupp: ca tio st teckenspråkiga ungdomar i åldern 13-17 år.

För mer information kontakta SDU, sdu@sdrf.se

Välkommen med din ansökan!

Känner du någon med ovanstående kunskaper? Tipsa gärna SDU på sdu@sdrf.se.

Ny styrelse i WFD:s ungdomsförbund

Dövas världsförbund har en ungdomssektion, känd som WFDYS, som i samband med kongressen arrangerar ett världsongdomsläger (se separat text) före själva kongressen.

Ett annat WFDYS-arrangemang av formell karaktär är WFDYS:s generalförsamling som denna gång samlade 76 delegater från 40 länder från hela världen. Vad som var riktigt roligt och extra viktigt var att många latinamerikanska respektive asiatiska länder deltog som Ecuador, Filippinerna, Venezuela och Brasilien samt Macau, Korea, Japan och Malaysia. Dessa tillhörde de mest långväga deltagarna. Från Afrikas var det tunnare tyvärr, bara ett enda land deltog (Sydafrika). Uganda hade också anmält sig, men dök aldrig upp.

Därför är det glädjande att få se Afrika stå värd för sin allra första världskongress 2011 (i Durban, Sydafrika). Förhoppningsvis leder det till ett kraftigt ökat deltagarantal från de afrikanska länderna vilket är nödvändigt för ett mer demokratiskt WFDYS.

Innan generalförsamlingen körde igång den 16 juli arrangerade WFDYS en workshop. Den hade syftet att diskutera de frågor som skulle behandlas på morgondagens

generalförsamling, bl a för att eliminera eventuella missförstånd som kanske grundar sig på begränsade färdigheter i engelska som ofta är dövas tredje eller fjärde språk. Workshopen användes även till att diskutera motionerna (bara Sverige hade lämnat in sin motion i stadgeenlig tid) och propositionerna från WFDYS-styrelsen, bl.a. flera stadgeändringar, verksamhetsplan för en tid av fyra år m.m.

Generalförsamlingen beslutade även om kommande läger. Slovakien var det enda land som anmälde intresse för att arrangera det fjärde världsjuniorlägret, som ska äga rum sommaren 2009. Detta antogs nästan enhälligt av generalförsamlingen med 39 röster. Till att arrangera det andra världsbarnslägret (2010) kandiderade Frankrike och Venezuela, där det efter två fina presentationer förblev jämnt ända in i röstningen. Sydamerikanska Venezuela vann med 21-19. Jämnare än så blir det inte!

Spännande voteringar blev det också i styrelsevalet där avgående ordföranden Vivien Batory, Danmark, nu fick lämna över klubban till den tidigare vice ordföranden Juan Angel De Gouveia, Venezuela, som var

den ende kandidaten. Dubbel glädje för Venezuela! Desto mer spännande blev valet till posten som ny vice ordförande. Valet stod mellan Juliette Dalle, Frankrike, nyzeeländaren Daniel Greenwood och Lars Knudsen från Danmark, där Lars (som kunde kandidera tack vare Låws räddande signatur) tog hem röstningen överlägset med över hälften av rösterna, 23 mot Dalles 11 och Greenwoods 7.

Melissa Malzkun, USA, blev den ende som valdes med acklamation, till sekreterare.

Kampen om de fyra ledamötsplatserna blev spännande då det fanns sex kandidater. Förutom Dalle och Greenwood kandiderade även Angelo Raffaele Cagnazzo, Italien, Roberto Suarez, Spanien, Hee Kyung Cho, Sydkorea, och Florian Gravogl, Österrike.

Sydkoreanskan Hee Kyung Cho plockade hem flest röster (37), följt av kombattanterna om posten om vice ordförande (Dalle och Greenwood) samt spanjoren Suarez – samtliga med 31 röster var.

Therese Rollvén, Sverige, slutade i styrelsen efter fyra långa år. Tack, Tess, för din stora insats!

JOHANNA KARMGÅRD OCH SVEN-EMIL KARMGÅRD
SVERIGES DELEGATER VID GENERALFÖRSAMLINGEN

Häng med på språkresa till New Mexico 2008!

För 6:e året i rad anordnas en språkresa till New Mexico sommaren 2008!

Ni, som går i grundskolans årskurser 8-10 får möjligheten att följa med på detta äventyr! Ni får lära er det amerikanska teckenspråket, fördjupa er i engelska, uppleva en ny kultur och få nya vänner för livet, samt mycket mer!

Plats: Santa Fé, New Mexico, USA

Datum: 15-29 juni 2008

Kostnad - Flygresor: ca 10.000 kronor - **Vistelse & aktiviteter:** 700 US Dollar (ca.5.000 kronor)

PRELIMINÄRT PROGRAM

Lektioner - Aktiviteter - Camping

Anmälan senast 15 december 2007

på www.s-d-u.se/sprakresor/sprakresa2008.php

Info om New Mexico School of the Deaf:

www.nmsd.k12.nm.us

MER INFORMATION OM SPRÅKRESAN

Kontakta Therese Rollvén, internationell ombudsman, e-post: therese.rollven@sdrf.se

2 LEDARE sökes till Språkresa- New Mexico 2008!

Vi söker två ledare som åker med 10 ungdomar på språkresa till New Mexico School for the Deaf i New Mexico, USA.

Datum: 15-27 juni 2008 (ev. tidigare avresa och senare hemresa)

Du bör vara döv, ha varit i USA tidigare, vara resvan och kunna engelska och det amerikanska teckenspråket flytande. Du bör dessutom ha jobbat som ledare tidigare och har god hand med barn och ungdomar.

Arbetsuppgifter:

- Ansvara för gruppen under flygresor till och från Sverige,
- Tolka under de första dagarna i New Mexico,
- Ha det yttersta ansvaret för hela gruppen (24 timmar om dygnet) och se till att alla har det bra/skötter sig,
- Vara som stöd för varje deltagare,
- Ha kontakt med föräldrar per e-post under vistelsen i USA,
- Se till att information om dagarna finns i bloggen

Intresseanmälan senast 13 december 2007

Info om New Mexico School of the Deaf: www.nmsd.k12.nm.us

MER INFORMATION OM SPRÅKRESAN

Kontakta Therese Rollvén, internationell ombudsman, e-post: therese.rollven@sdrf.se

Vad ska ingå i begreppet "vardagstolkning"?

Saxat ur SDR:s intressepolitiska rapport augusti–september 2007:

Uppföljning, *Teckenspråket ställning:*

Regeringens arbetsgrupp arbetar vidare med förslagen i betänkandet. Två av förslagen har regeringen beslutat att åtgärda. Ur budgetpropositionen för 2008:

– "Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag på vad som bör ingå i begreppet vardagstolkning, och hur ansvarsfördelningen mellan landstingets och andra huvudmäns skyldigheter att erbjuda tolk kan klargöras. Vardagstolkning bör bl. a. sättas i relation till det stöd som AMS ansvarar för när det gäller personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga."

– För att få till stånd en rättvisare fördelning av statsbidragen till landstingens tolkverksamhet avser regeringen att förändra fördelningsmodellen. Man ska i högre grad ta hänsyn till landstingens faktiska kostnader för tolkverksamheten.

• Utredningar som berör teckenspråksutredningens förslag:

Språklag - dir. 2007:17. Utredningen ska redovisas 31 december 2007. Utredaren ska utarbeta ett förslag om en nationell språklag för svenska språket. I uppdraget ingår även att överväga om det bör införas bestämmelser om det svenska teckenspråket. SDR träffade utredningssekreteraren i juni och fick tillfälle att förklara, utifrån ett språkpolitiskt perspektiv, betydelsen av att det svenska teckenspråket skrivs in i den nationella språklagen, att man därigenom värnar och skyddar det svenska teckenspråket och att det svenska teckenspråkets språkstatus höjs.

Översyn av myndighetsstrukturen inom skolväsendet - dir. 2007:28. Utredningen ska redovisas 1 november 2007. SDR har tillsammans med HRF och DHB träffat utredaren och framfört synpunkter på hur en framtida skolorganisation för döva

och hörselskadade bör se ut och att den bör ligga under en myndighet/enhet med särskilt uppdrag för döva och hörselskadade barn och ungdomar och att denna myndighet ej ska vara SIT.

Statliga specialskolor – bättre förutsättningar och tydligare ansvarsfördelning - dir. 2006:127.

Utredningen ska redovisas 3 december 2007. SDR, HRF, DHB, UH och SDU träffade utredaren i september och klargjorde att vi anser att staten ska ta ökat ansvar för döva och hörselskadade elevers skolgång. Vid uppvaktningen framkom att direktiven för utredningen endast omfattar målgruppen döva och hörselskadade med teckenspråk som första språk. Vi anser att direktiven bör skrivas om så att de omfattar alla döva och hörselskadade barn med behov av anpassad undervisning och av tvåspråkighet (svenska och teckenspråk), och inte bara de barn som har teckenspråk som första språk. Vi har gemensamt skrivit till skolminister Jan Björklund och påtalat att direktiven måste revideras och att vi önskar träffa honom för diskussion.

Effektiva insatser och incitament för snabbare arbetsmarknadsetablering för nyanlända flyktingar - dir. 2007:52. Utredningen ska redovisas den 2 juni 2008.

• Beslut i budgetpropositionen som påverkar SDR:s verksamhet:

– Stiftelsen Rikstolkstjänst fick ytterligare 2 milj. kronor i bidrag 2007. För att stärka rikstolkstjänsten bedömer regeringen det nödvändigt att mer långsiktigt öka bidraget till verksamheten. Anslaget ökar med 1 milj. kronor fr. o. m. 2008.

– Regeringen har beslutat att öka bidraget till handikapporganisationerna med 20 miljoner från 1 januari 2008.

– SDR erhåller särskilt bidrag för att stärka teckenspråkets ställning. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att se över statsbidraget. Statskonto-

ret ska bl.a. titta på hur man kan förbättra underlaget för hur statsbidraget ska fördelas. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2008.

• Riksdagsmotioner:

- Tolkservice - (c) 2007/08: So279
- Bättre äldreomsorg för döva, hörselskadade och dövblinda - (v) 2007/08 So 448
- Teckenspråk är ett eget språk - (v) 2007/08:Kr 280
- Teckenspråket som officiellt minoritetsspråk - (c) 2007/08:K 220
- Åtgärder för barn och ungdomar med hörselnedsättning - (kd) 2007/08:Ub 383
- Teckenspråkslärarutbildning - (kd) 2007/08:Ub 425
- Döva föräldrar med hörande barn - (s) 2007/08:Ub 294
- Teckenspråkskunniga vigsselföräldrare - (c) 2007/08:C 205
- Kultur, medier, trossamfund och fritid, utgiftsområde 17 - (v) 2007/08:Kr 279

• **Kultur.** SDR träffar kulturdepartementet den 19 oktober angående statlig satsning på produktion av teckenspråkig litteratur, Barnkulturutredningen och Resursbiblioteket i Örebro

• **Skolfrågor.** Fältundersökningen på RGD och RGH påbörjades i augusti. Det är ett samarbetsprojekt med SDR, DHB, HRF, SDU, UH, Örebro universitet och RGD/RGD och ska redovisas i juni 2008.

• **Samverkan.** SDR har tillsammans med HRF, DHB och FSDB bildat en samverkansgrupp för att bättre kunna samarbeta med gemensamma frågor. Första träffen var i oktober.

• Remissyttranden:

- Två nya statliga specialskolor (SOU 2007:30) - SDR och HRF
- Tydliga krav och kunskapsmål i grundskolan (SOU 2007:28) - SDR och HRF.

Dags för 8:e Dövfilmfestivalen

■ DU! Du vill väl inte missa höstens största samtalsämne? När höstmörkret faller och löven ändrar färg, då är det dags att kolla in www.dovfilmfestival.nu och Slingan, efter den 1 november. Boka biljetter till ännu en varm, härlig, mysig och rolig festival i dagarna tre. Du missar väl inte den 8:e Dövfilmfestivalen den 30 november–2 december?

Kolla hemsidan för aktuellt program!

ARRANGÖRERNA

HSO: Okunnigt regeringsförslag

■ – Vi vill arbeta men får sämre ekonomi och inget arbete. Så inledde Handikappförbundens samarbetsorgan ett uttalande antaget på sitt ordförandemöte 13-14 september. Uttalandet skickades till statsminister Fredrik Reinfeldt. I uttalandet framhålls att man visserligen stödjer regeringens förslag att skapa tydliga regler kring sjukskrivning och prövning av arbetsförmågan samt att skapa en bättre rehabiliteringsorganisation.

– Men regeringens förslag om ändringar i

socialförsäkringssystemet vittnar om okunskap, säger Handikappförbundens ordförande Ingemar Färm. Det här gäller villkoren för 100.000-tals människor med kroniska sjukdomar och andra funktionsnedsättningar.

Vi vill arbeta, men oavsett hög- eller lågkonjunktur är arbetslösheten ändå lika hög bland våra medlemmar. Regeringen måste komma med förslag som minskar arbetslösheten bland våra medlemmar, säger Handikappförbundet.

Nordiska pensionärer samlades i Leksand

Under en vecka, den 6-11 augusti -07, arrangerades Dövas Nordiska Pensionärsdagar på Västansviks folkhögskola i Leksand. 37 pensionärer deltog – från Danmark sex, Finland elva, Norge två, Island åtta, Färöarna en, Sverige sju, plus två från USA. De fick service av sex tolkar från olika länder.

Alla de fem nordiska ländernas flaggor hissades. Christa Ekholm hälsade alla välkomna och informerade om rutiner, och veckan bjöd på ett omväxlande program.

Ingvar Edwall föreläste kunnigt och intressant om Västansviks folkhögskolas historia och Dalabygdens Dövas Förening och andra dövföreningar i Dalarna.

Sven-Erik Malmström informerade om projektet "Äldre döva i samhället", som han tillsammans med Birgitta Martinell driver på uppdrag av Sveriges Dövas Pensionärsförbund

Under veckan arrangerades flera utflykter. I skolans minibussar åkte vi med guide och tolkar till Leksands kyrka och till Hildasholm, där vi blev visade runt i den vackra trädgården. Här bodde en gång den kände läkaren/författaren Axel Munthe med sin hustru.

Det blev också bussresa till dalahästarnas Nusnäs. Efter lunch besöktes trähäststillverkningen. Kul att se fyra tolkar från olika länder översätta samtidigt! Sedan fortsatte bussen mot Tällberg, där det serverades eftermiddagsfika. Därefter besöktes "Klockaregårdens" olika affärer. På hemvägen stannade vi vid Plintberg för att njuta av den imponerande utsikten över Siljan.

Torsdag kväll gjorde vi en båttur på Siljan mellan Leksand och Rättvik. En behaglig resa med god middag i soligt och lugnt kvällsväder.

Under fredagen för alla med buss till Mora och Rättvik. I Mora besöktes Vasaloppsmuséet och Zorn-muséet. Eftermiddagsfika serverades vid utsiktsplatsen Bredablick.

Under veckan hölls också friluftaktiviteter under Pelle Sellings ledning. Kubb och bocciaspel provades. Skönt att röra på sig!

Under kvällarna samlades pensionärerna till samvaro i "Röda havet", där servering fanns. Deltagare från olika länder underhöll med uppträdande och tävlingar.

Sveriges Dövas Pensionärsförbund SDP höll sitt 30-års firande i folkhögskolans matsal fredagen den 10 augusti (ett år försenat!). Bland inbjudna gäster märktes tidigare förbundsordförande Lars Kruth med fru. Deltagarna från pensionärsveckan och svenska gäster närvarade. En fest-supé serverades. Fin stämning på festen!

SDP uppvaktades med tal och gåvor av representanter från Leksands kommun, Västansviks folkhögskolas styrelse, Sveriges Dövas Riksförbund, pensionärsförbunden för döva i Norden och pensionärsföreningar i Medelpad, Örebro och Småland.

Festen fortsatte senare i "Röda havet" med kvällsservering och teckenspråksuppträdande av Tommy Fransson med medhjälpare.

Under lördagen samlades pensionärer och arrangörer till utvärdering. Deltagarna var mycket nöjda och berömde arrangemangen. Ett speciellt tack framfördes till SDP:s styrelseledamöter som jobbat under veckan, och till tolkarna.

SDP:s ordförande Karl-Erik Karlsson överlämnade budkavlen till danske ledarinnan Lene Ravn, som hälsade alla välkomna till nästa nordiska pensionärsdagar, som ska arrangeras år 2009 i Danmark.

Arrangörer 2007 var Sveriges Dövas Pensionärsförbund med Christa Ekholm och Karl-Erik Karlsson som huvudsvariga. Som värdinna under pensionärsveckan tjänstgjorde folkhögskolans representant Liv Lunde-Andersson.

Samarbetet, servicen och bemötandet från folkhögskolan fungerade utmärkt. Stämningen under veckan var fin, med pigga och positiva pensionärer.

JOSCH
(texten kortad av DT red.)

Karl-Erik Karlsson och Christa Ekholm.

RAPPORT

Samkväm utanför "Röda Havet".

Regionalt resurscentrum för döva?

■ I en rapport av Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten (SPM) belyses hur regionala resurser skulle kunna samordnas i ett resurscentrum för hörselskadade/döva i Södra regionen.

Ett stort antal barn/ungdomar med hörselnedsättning får idag inte det stöd, den tekniska utrustning och den anpassning av skolgången som krävs för att deras utbildning ska vara optimal. En koordinering av såväl resurser som kompetens vid ett regionalt centrum i Södra

regionen, genom samverkan mellan stat, kommuner och landsting, skulle ge möjlighet till förbättring och utveckling av skolsituationen för barn och ungdomar med hörselnedsättning.

Utifrån rapporten ska myndigheterna, tillsammans med berörda kommuner och landsting, fördjupa hur en samlad flexibel stödorganisation kan underlätta en tvåspråkig miljö för fler barn i förskola/skola/speciellskola, och därigenom öka möjligheten till delaktighet

Föräldrar sade nej till CI – blev anmälda

■ Ett dövt par i Norge sade nej till att operera in cochlea implantat (CI) på sin döve son. Då sände läkaren en anmälan till norska Barnevernet, eftersom han menade att föräldrarna genom att vägra CI visade brist på omsorg om sitt barn.

Norska Døveforbundets generalsekreterare Paal Richard Peterson protesterar i Døves Tidskrift nr 7.

Naturligtvis är det föräldrarna, och inte myndigheterna, som ska fatta beslut om CI eller inte, anser han – det är föräldrarna som vet vad som är bäst för barnet, och det är föräldrarna som en dag måste förklara för sitt barn varför de valde som de gjorde.

Vem ska forska om svensk teckenspråkstolkning?

Den här terminen går en ny grupp tolkar fortbildning på *Avdelningen för teckenspråk* på Stockholms universitet. Inför den nya kursen har jag i sommar läst en hel del intressant, ny forskning om teckenspråkstolkning.

Vid det här laget finns det grundutbildning av teckenspråkstolkare på universitet och/eller högskolor i många länder: Norge, Danmark, Finland, Island, Irland, Storbritannien, Frankrike, USA, Tyskland, för att bara nämna några. Som en naturlig följd kommer forskning, och det forskas om teckenspråkstolkning som aldrig förr i många länder. Dels kommer den typ av mindre omfattande uppsatser man skriver för att få en universitetsexamen. Det kan vara en "lägre" examen; en högskoleexamen eller en filosofie kandidatexamen ("fil.kand." eller FK), det kan också vara en "högre" examen; en magisterexamen eller en masterexamen. Som en följd av detta har några teckenspråkstolkare fått blodad tand, fortsatt att studera, och tagit en doktorsexamen. När ska Sverige ta det steget?

Så länge grundutbildningen av teckenspråkstolkare inte ligger på högskola eller universitet kommer troligen bara ett litet fåtal av oss att ta en FK-examen, och ännu färre kommer att orka fortsätta med en masterexamen eller en forskarutbildning (som leder till en doktorsexamen). Internationellt gångbar forskning, och anslag till sådan forskning, fordrar en doktorsexamen. Idag har vi ett litet fåtal personer i Sverige som både är/har varit teckenspråkstolkare och har en sådan examen – men ingen av dem har en examen i tolkning/översättning... Hur länge ska det få fortsätta? En naturlig följdfråga blir dessutom: Vem ska forska om teckenspråkstolkning här i Sverige?

TÖI* har nu startat en masterutbildning i tolkning och översättning. Det är inte en forskarutbildning, men första steget på väg mot en sådan. Under sin utbildning ska dessa tolkar och översättare skriva en masteruppsats, dvs. genomföra en mindre studie och rapportera detta i skriftlig form. Tyvärr är nästan inga teckenspråkstolkare behöriga att söka den, eftersom man måste ha en filosofie kandidatexamen. Det vill säga, man måste ha läst tre år på heltid på högskola eller universitet, varav minst tre terminer i ett och samma ämne, där man också ska ha skrivit en så kallad C-uppsats.

Det största problemet idag, enligt mig, är att teckenspråkstolkare när de gått ut sin grundutbildning så gott som alltid har gått en folkhögskoleutbildning på studielån. Som systemet ser ut idag innebär det att de redan gjort av med åtta av sina maximalt tolv terminer studielån för postgymnasiala studier – utan att ens vara i närheten av en universitets- eller högskoleexamen! De har inte med sig en enda högskolepoäng, utan måste börja från "noll" om de vill forska om teckenspråkstolkning. Med bara några få terminers studielån att tillgå, och höga studieskulder redan, blir teckenspråkstolkare som vill studera vidare tvungna att göra det samtidigt som de jobbar för att försörja sig. Därmed tar studierna längre tid, och har man dessutom familj är det oerhört slitsamt. Hur många är beredda att göra detta?

Om vi vill att svenska teckenspråkstolkare ska kunna forska om teckenspråkstolkning är det hög tid att vi gör något åt dagens situation.

ANNA-LENA NILSSON

Teckenspråkstolk, som efter mer än tjugo års studier på deltid snart (förhoppningsvis) har en forskarexamen, dock inte i tolkning.

Anna-Lena Nilsson.

DEBATT

"Internationellt gångbar forskning, och anslag till sådan forskning, fordrar en doktorsexamen."

*TÖI – *Tolk- och översättarinstitutet*

Datorn översätter till teckenspråk

■ IBM har presenterat en ny lösning för att direktöversätta tal till teckenspråk, kallad SiSi (Say it, sign it). Systemet kan i realtid uppfatta vad en talare säger och animerar en 3D-figur, som tecknar översättningen.

Man kan välja bland flera olika avatarer* att teckna det som sägs. Just nu finns prototypen bara med brittiskt teckenspråk. IBM har dock planer på att skapa en internationell produkt som skall fungera i flera olika länder med andra språk. (Källa: macworld.idg.se)

*Avatar – inom dataområdet en elektronisk visualisering av en person eller spelare.

Stipendium till krisgrupp för döva

■ Krisgruppen för döva i södra Sverige har tilldelats det Langenskiöldska stipendiet 2007 på 10.000 kronor. Stipendiet delades ut vid Civilförsvarsförbundets riksstämma i Göteborg i slutet av september.

– Gruppen får stipendiet för att den visar att konceptet med frivilliga resursgrupper för kriser kan användas utöver de gängse ramarna. Vi ser ett stort behov av sådana här specialutbildade resursgrupper och hoppas därför att gruppen kan tjäna som inspirationskälla för fler, sa Anders M Johansson, generalsekreterare i Civilförsvarsförbundet.

De frivilliga resursgruppernas uppgift är att finnas till hands när samhällets ordinarie resurser behöver förstärkas i utsatta lägen, till exempel vid större olyckor.

Okunnig eller dum?

Servitören kom äntligen fram till vårt bord. Han såg smått kvävd ut i sin eleganta men alltför trånga röda väst. Är ni redo att beställa? frågade han vänligt. När han insåg att vi precis använt teckenspråket med varandra så ändrade han snabbt frågan: Are you ready to order?

Jag svarade på svenska: Ja, tack. Servitören såg lite vilsen ut, men redde sig. Han tog vår beställning och skyndade iväg.

Det här är bara ett av många exempel på situationer som jag, och alla döva och alla som lever med döva, får uppleva.

I dagens samhälle borde väl folk vara medvetna om vad det innebär att vara döv? Men det har hänt på ICA också att de frågar på engelska om min döva mamma vill ha kvitto. Men gud! vill jag bara utropa när jag står bredvid henne. Borde inte folk veta att om man använder teckenspråk så är man troligen döv, och när man är döv hör man inte. Tror de att döva inte kan höra svenska, men något annat språk? Det är ju pinsamt!

Det måste bero på att de inte vet vad det innebär att vara döv, eller kanske inte ens vad ordet döv betyder. Det gör mig upprörd att de är så oinformerade.

Jag har inget emot att svara på frågor om döva och frågor kring mina erfarenheter som barn till döva föräldrar. Tvärtom faktiskt. Men man blir matt när man får frågor som Hur kan döva köra bil? Kan döva läsa? Använder döva punktskrift? Kan döva själva beställa mat? Måste döva använda kryckor för att kunna gå?

Okay, det sista var överdrivet. Men liknande frågor har faktiskt ställs. Och det har ju inte ett skvatt med dövhet att göra. Att vara döv är lika med att man inte hör. Punkt, slut! Hur lost kan man bli?

Ofta får jag förklara för beklagande telefonförsäljare att min pappa som de sökte är döv, inte död.

På en utomlandssemester för några år sedan snackade jag med en kille och vi kom in på ämnet döva. När jag berättade att mina föräldrar är döva blev han helt förtvivlad för min skull: "They been punished by God! I am so sorry", sade han med tårar i ögonen.

Den dåliga informationen om döva i samhället måste vara orsaken till att många har fått en sådan besynnerlig syn på dem. Det var 1981 som teckenspråket blev erkänt som dövas första språk i Sverige – först i världen. Men fortfarande har de dövas eviga strävan efter att bli en erkänd minoritetsgrupp inte slagit igenom.

Finska, meänkieli, jiddisch, romani och samiska är erkända minoritetsspråk och har egna kapitel i SO (samhällsorienteringen). Men i den boken står det inget om dövas värld och deras språk. Det är antagligen därför det finns så många människor som är helt ute och cyklar.

JOSEFINE THURESSON

Dyrbart slarv vid TC Göteborg

Till Tolkcentralen i Göteborg: Ni påstår att ni alltid meddelar oss, om tolk inte kommer. Men vad hände? Ni meddelade aldrig mig att tolk inte kom, så jag åkte i onödan till min farmor på hennes födelsedagskalas. Vi kunde ju inte prata.

Hade jag vetat skulle jag inte ha åkt. Varför meddelade ni inte mig? Det var inte första gången det hände.

Jag var bjuden till min brorsons dop en söndag i september. Men just runt de dagarna skulle jag beräknat föda barn. Jag kunde inte lova att komma, för det berodde på när jag födde och hur barnet och jag mädde.

TC och jag kom överens att TC skulle lämna mitt mobilnummer till tolken. Dopet var ju på en söndag, och TC har stängt på helgerna. Därför skulle tolken SMS:a mig och kolla om jag skulle komma.

Men jag fick aldrig något SMS. Det var tur att jag hann föda några dagar tidigare och att vi mädde bra. Vi åkte ut till dopet. Tolken sa att hon aldrig fick mitt mobilnummer av er på TC.

Så där fungerar det alltför ofta. Ni klagar på att det blir dyrt om vi glömmar avboka tolk. Enligt er är det därför ni fick mindre bidrag, vilket gör att vi många gånger inte kan få tolk.

Men vad gör ni själva? Ni slösar. Ni slarvar ofta bort tolkbeställningar eller glömmar att lämna våra meddelanden till tolken. Ni lämnar inte alla uppgifter till tolken, t.ex. vägbeskrivning eller ändrad tid. Det är ni själva som gör att det blir onödigt dyrt, eftersom verksamheten inte sköts effektivt.

En helg i november är jag bjuden på en närstående dop. Men nu är jag tveksam om jag vågar tacka ja till dop-inbjudan. Jag litar inte på TC längre. Kanske är det bäst att jag planerar något annat?

Fråga: Törs jag lita på TC, eller är det bäst att jag avstår från kontakten med hörandevärlden, dvs. inte går till dopet?

SIGN. LESS PÅ TC-SLARV

Tack alla som jobbade med Unga Dövas Dag

Jag vill tacka ungdomarna (Vänerskolans elever årskurs 8–10) för god hjälp vid Unga Dövas Dag i Vänersborg. Besökarna tyckte de var duktiga och trevliga. Tjejerna ordnade med kaffeservering, och killarna fixade bord och stolar.

Innan vi gick till Vänerskolans aula var det en elduppvärming på gården av två ungdomar från Birger Sjöbergsgymnasiet. Vilka skickliga "konstnärer"!

Vädret var tyvärr trist – kallt och regnigt. Vi hade aktiviteter med Wii-spel och femkamp, och ungdomarna hade kul.

På lördagen gick några till "scenen" på gågatan Edsgatan och tittade på underhållning, bl.a. Manillaskolans intressanta teater, samt Birger Sjöbergsgymnasiets utställningar.

På kvällen hade vi öppet på Hörnet för ungdomar från 9 till 17 år. Vi hade också rodeo, SMS-tävling samt danslek. En trevlig kväll!

På söndagen gjorde eleverna ett väldigt bra arbete och guidade besökande under Vänerskolans öppet hus. Det kom oväntat många besökare, 450–500 personer, bl.a. från Korea. Vi hade inte räknat med att de behövde ASL (American Sign Language) så jag ställde upp som guide och ASL-tecknare för dem. Korea-gruppen tackade för visningen och överlämnade fina gåvor till skolan.

Vädret var underbart, och elevernas kaffeservering gav mera pengar än vi hade beräknat. Öppet hus på Vänerskolan var verkligen lyckat. Några lärare var med och berättade om skolans verksamhet. Kul att många gamla elever var här, de pratade om gamla goda minnen från tiden på elevhemmet.

Även vuxna ställde upp som funktionärer. Tack till Cathleen Nyman, Janet Nyman, Malin Veer, Sabina Westerberg, Jennifer Rudqvist, Amanda Åhs, Grethe Håkansson, Paul Ek, Marianne och Åke Lundgren, Felix Cuadrado, Boutrus Karam och inte minst Fredrik Lundgren.

Tack Vänerskolan för att vi fick låna aulan och musiktrustningen.

UNGA DÖVAS DAG-KOMMITTÉN, ULF HANSON

Tack för fin Dövas Dag

■ Suveränt Dövas Dag-arrangemang av Vänersborgs teckenspråksförening!

Jag deltog i Dövas Dag-arrangemang och imponerades av föreningens planering och genomförande av dagarna. Jag kunde inte se några problem eller fel i arrangemangen, tvärtom!

Men, jag vet av egen erfarenhet att bakom kulisserna händer det saker vi inte ser.

Jag träffade många gamla vänner som jag inte sett på många år, lyssnade på en intressant debatt, på föreläsningar och mycket annat.

Jag framför ett stort tack till arrangörerna och deras medarbetare, Ni gjorde ett suveränt och stronglyt jobb! TACK!

GUM ANDERS ANDERSSON

Ingvald Berntsson till minne

■ Ingvald Berntsson Växjö – välkänd bland döva i vårt land – avled den 29 augusti efter en längre tids sjukdom, och även jag vill säga några ord till hans minne.

Ingvald var född 1943 och skulle den 2 oktober ha fyllt 64 år. Under hans tidiga ungdomsår upptäcktes en grav hörselskada vid hörseltest. Hörseln försämrades undan för undan, och i 25-års åldern var den helt borta.

Ingvald växte upp i Eteryda söder om Växjö. Efter avslutad skolgång var han verksam vid olika arbetsplatser i länet. Studier ledde så småningom fram till en ingenjörsexamen. 1970 flyttade Ingvald till Växjö tillsammans med sambon Christina och de blev medlemmar i Dövas Förening i Kronobergs län. Under ett 15-tal år var Ingvald verksam i olika uppdrag i Dövas Förening. Ett antal år var han också kanslist vid föreningens expedition.

Ingvald var en initiativtagare till Sportklubben Dacke och var dess ordförande åren 1974-2005. Han var även styrelseledamot i Sveriges Dövas Idrottsförbund ett antal år. Han var en duktig schackspelare och var även under flera år ordförande i Sveriges Dövas Schackförbund (SDSF).

Efterhand blev han alltmer engagerad inom dövhistorisk forskning, och ett dövmuseum byggdes upp i Växjö. Ingvald hade planer på en utveckling av den dövhistoriska forskningen och en fortsatt verksamhet med dövmuséet.

Ingvald Berntsson var en person med goda kunskaper inom många områden. Han förenade en stor arbetskapacitet med ett starkt engagemang.

TORVALD ERLANDSSON

Sittande fr.v. Gunilla Lundström, Ann-Mari Wikström, Gunilla Carlsson, Kerstin Lindstrand, Gunilla Forsenberg, Margareta Andersson. Mittraden fr.v. Kerstin Andersson, Marianne Stavenius, Ulla Ekstrand, Ingvar Edwall, Irene Andersson, Inger Karlsson. Överst fr.v. Roland Pettersson, Lars Tannlund, Gordon Johansson, Erhling Lindh, Åke Carlsson, Anders Lundwall, Lennart Tjärnström.

Konfirmander möttes efter 50 år

■ Vi var en grupp på 19 personer som konfirmerades i Örebro 1957, och nu hade vi den 18 augusti en träff på Västmanviks Folkhögskola.

Det var en härlig dag och en bra plats för en fin gemensam dag. Vi hade så mycket att prata om, hur det var i skolan och hur det var när man bodde hos fosterföräldrar osv.

Ingvar Edwall med Inger K. och Ulla E. var huvudansvarig för denna träff. Ingvar hälsade alla välkomna till festen. Tyvärr hade några förhinder och kunde inte komma. Innan vi började festen, hade vi en tyst minut för sex av kamraterna som gått bort.

Vi var sammanlagt 31 personer som deltog, då respektive var med. Man pratade om att försöka träffas igen om två år.

Ett stort tack till Ingvar, Inger och Ulla för den fina träffen, från oss alla som var med!

KERSTIN ANDERSSON

ANNONS

STIFTELSEN MO GÅRD

en resurs för personer med dövblindhet och döva personer med tilläggshandikapp.

Genom ditt bidrag stöder Du forskning och utveckling för dessa grupper.

Tacksam för Ditt bidrag på vårt kontrollgirokonto 901136-2.

Stiftelsen Mo Gård
Box 175, 612 24 Finspång
Tel: 0122-236 00
www.mogard.se

Dövas Dag blir *inte* i Norrköping

■ Härmed vill vi i Dövas Förening i Norrköping på förekommen anledning meddela att vi INTE ska arrangera Dövas Dag år 2008. Detta eftersom rykten har förekommit efter Dövas Dag i Vänersborg. Föreningen i Norrköping ska bara ha 100-årsjubileumsfest i oktober 2008.

MED VÄNLIG HÄLSNING, STYRELSEN I DÖVAS FÖRENING M.O.

ANNONS

UPPSALA DF 100 år

Något ska hända i UPPSALA under 2008. Vi firar en åldring som levt i stan sen 1908. Ja så gammal är vår förening. Javisst ska hon leva, javisst ska hon leva uti hundra år.

Äntligen skall Uppsala Läns Dövas Förening bli 100 år den 9 februari 2008.

Den dagen skall vi fira med
**ÖPPET HUS, SUPÉ,
UNDERHÅLLNING**

Ytterligare information kommer senare.

Vid frågor ta kontakt med Denny Bergerholm

Texttel: 018-244556

E-post: denny.bergerholm@sdrf.se

Gott gry i dagens ungdomar

Inför 40-årsjubileet kom inbjudan från Örebro Dövas Ungdomsklubb ÖDU till oss "gamlingar" som bildade ÖDU år 1967. Vad tiden "jet-flög"!

Jag tänkte på gamla fina tider då Örebro stad fick ett stort uppdrag av staten: Att ta ansvar för gymnasieutbildningen. Tidigare hade real- och studentexamen kunnat tas vid Blockhusudden på fagra Djurgården – bara 2 km från Manillaskolan – i regi av Svenska Scoutförbundet, som en försöksskola för oss döva.

Jag fick arbete som idrottslärare och elevkonsulent på den nystartade gymnasieskolan år 1967. Det blev startskott för hela dövrörelsen genom att jag tillsammans med fina vänner bildade en betydelsefull ungdomsklubb i Örebro. Det blev ständiga ungdomsträffar och stor idrotts- och fritidsverksamhet. När apparaten blev stor såg Örebro stad till att snabbt ordna en ungdomsgård med fastanställd föreståndare.

Åren gick och sedan blev det till och från långa tystnader och uppehåll hos ÖDU. Nu kom plötsligt inbjudan från ÖDU, och vi kom som ett skott.

Till vår glädje såg vi otroligt många fina ungdomar samspråka livligt i Örebro Dövas Förenings lilla lokal. De ordnade en så fin afton med god middag, kaffe och tårter. De hade också ordnat föreläsare som berättade om ÖDU:s historia.

De finns mycket gott gry i dagens ungdomar. De behöver oss äldre, och vi behöver de unga. En blandning är alltid bäst, både i föreningslivet och ute i samhället.

Tack till ÖDU:s styrelse och medlemmar – ni som såg till att det blev en mycket minnesrik afton. Och må ÖDU liksom andra klubbar leva och båda gott för SDR:s, SDI:s och SDU:s framtid.

Carpe diem*, och ta vara på våra fina ungdomar.

Jag vill också passa på att tacka min första styrelse och alla gamla vänner.

ARNE LUNDQUIST, ÖDU:S FÖRSTE ORDFÖRANDE

*Carpe diem – "njut dagen" (romerske poeten Horatius, 65 f.Kr – 8 f.Kr)

ANNONS

FOTO: LARS DAHLSTRÖM

Fira Jul på Västervik

22-27 december 2007

Fira årets julhelg i teckenspråkig gemenskap! Tillsammans lagar vi julmat och skapar en härlig julstämning. Om vädret tillåter tar vi en tur med häst och släde genom ett vackert vinterlandskap. Vi besöker tomten i Tomteland och om önskemål finns går vi i kyrkan på julfirande.

Välkommen till ett annorlunda och trevligt julfirande!

Ansvarig: Eva Norberg
Kostnad: 2.500 kr
Kursanmälan med namn, adress, telefon och personnummer **skickas till:** Västerviks folkhögskola, Box 300, 793 27 Leksand

Kontakt och förfrågningar:
E-post vastanvik@sdrf.se
Telefon 0247-641 03 tal, 0247-641 39 text
Se även vår hemsida www.vastanviksfhs.se

Sista anmälningsdag: 23 november 2007

"Dövparagrafen" inte orsak till förbundets problem

Beträffande krönikan i DT nr 6- 2007: Det är utmärkt att en medlem skriver om något som berör, även om det gäller ett ur vissa synvinklar känsligt ämne. Att sedan medlemmen är hörande medarbetare inom SDR, tillika journalist för Dövas Tidning, saknar betydelse. Det viktiga är vad som sägs och hur det sägs.

Sakfrågan kan alltid diskuteras – är det berättigat att ha tillägg i SDR:s stadgar om att ombud till representantskap och ledamöter i SDR:s styrelse ska vara döva? Detta tillägg tillkom nog så riktigt för att säkra att SDR verkligen förde dövas talan, efter vissa kontroverser i ett visst skede av SDR:s historia. Men är det denna markering mot hörande i § 9 och 10 som orsakat dagens problem? Tillåt mig tvivla.

Vidare framhåller redaktör Leufstadius att döva själva ska stå för visionerna, men ska de genomföra dem? Det krävs proffs för genomförandet, hävdas det.

Men av styrelseledamöter eller ombud till kongress, representantskap o.s.v. kan ju knappast krävas professionell kompetens. Det bör räcka med dukiga döva med förmåga att föra dövas talan, som kan bidra med självständigt tänkande och egna åsikter.

Däremot krävs det en hel del av de tjänstemän som ska genomföra de beslut som fattas, och som ska företräda dövas intressen. Där behövs nog ett och annat proffs på de områden som nämns, inte minst i juridiska och ekonomiska frågor. Självklart är det önskvärt att alla medarbetare också är tvåspråkiga i någon mån – helst från början!

Men varför det ska behöva vara problem med "output" framgår inte. Ska något skrivas på svenska som riktar sig till en hörande omvärld så får någon som kan detta hjälpa till – svårare än så ska det inte behöva vara. Tvåvägskommunikationen måste utgå från det språk och den variation i "språknivå" (läs: tvåspråkighet) dövggruppen i sin helhet besitter i dagsläget.

Döva ska inte behöva be om ursäkt för sin svenska, men vara medvetna om sina eventuella begränsningar och kräva fullgod översättning mellan språken lika självklart som att kräva god tolkning – för där är "input" (svenska till tspr) lika viktigt som "output" (tspr till svenska). Slarvas det eller brister det hos en del döva i detta avseende? Det verkar så av artikeln att döma.

Är det SDR:s döva tjänstemän kritiken vänder sig till, som ska verkställa styrelsens beslut? Är de för få eller för många i förhållande till den kompetens som egentligen krävs? För det kan knappast gälla styrelsen själv, även om enskilda ledamöter kan ha stor betydelse för hur effektivt det intressepolitiska arbetet bedrivs.

Det är bra att sätta fokus på dessa frågor, men synd att den ursäktande inledningen av artikeln ska behövas. Det antyder att det inte är så högt i tak inom SDR som vore önskvärt, men belyser också att det finns faktiska problem i den ekonomiska krisens spår.

Döva behöver synas mer och i fler sammanhang – och då i positiv bemärkelse!

KAJ RENNER, BANDHAGEN

Diskriminering av hörande?

Ska hörande SDR-medlemmar som känner sig diskriminerade av paragraferna 9 och 10 i SDR:s stadgar vända sig till HO eller DO?

SIGN. TJALLE TVÄRVIGG

Världsvid aktion för teckenspråket

En internationell teckenspråksmanifestation den 29 september – idén lanserades under dövas världskongress i Madrid i somras, i protest mot att vissa länder förvägrar barn med CI* teckenspråksundervisning.

Alla länder uppmanades att filma sina aktioner och skicka filmerna till Frankrikes dövförbund, som ska sammanställa och offentliggöra materialet.

Aktionen samordnas via den franska webbsajten www.mainsparis.skyrock.com och rapporter har börjat inflyta dit.

Främst är det döva i i-länderna* som hörsammat

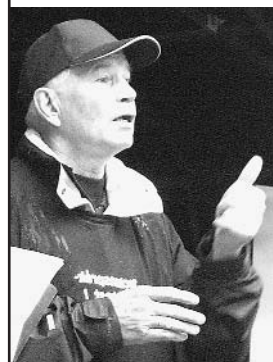
uppropet. Det har bl.a. varit manifestationer i Kanada, USA, Danmark och Frankrike. Även Mexico, Australien och Kina rapporterar om aktioner i sina respektive länder. Överallt betonades att teckenspråket är dövas kultur och en mänskliga rättighet, och att vi måste hjälpa döva i de länder som ännu inte har erkänt teckenspråket.

I Sverige demonstrerade döva i Örebro och Göteborg den 29 september.

T.L. / B.L.

*CI – cochlea implantat

*I-länder – industriländer; rika länder

Johnny Schelander.

Tommy Fransson.

Brandtal i Örebro

Över hundra personer trotsade regnovädret och kom till den internationella manifestationen för teckenspråket i Örebro den 29 september.

Budskap som "RÄTT till Teckenspråk NU", "Audism = nazism" stod på folks plakat. Marschen gick från Järntorget till Våghustorget i Örebro. Där mötte en scenvagn upp, och det sjöngs och hölls tal. Patrik Nordell talade om språkmord på teckenspråket och ville se ett slut på diskrimineringen av teckenspråket, här i Sverige och ute i världen.

Staffan Werme, lokalpolitiker (fp) i Örebro, talade om äldreomsorgen.

– Den äldreomsorg vi har här i Örebro är inte tillräckligt teckenspråkig. Vi måste tänka nytt.

Martin Lind (s), ordförande i beredningen för funktionshinder och hjälpmedel, manade folksamlingen:

– Blir ni nekade tolk – anmäl! Då kan Örebro få mer tolkpengar, menade Lind, som vill att fördelningen av statsbidraget ska utgå från antalet tolkbokningar i de olika landstingen.

Döve pensionären Johnny Schelander betonade att äldreomsorgen i Örebro inte är tillräcklig:

– Teckenspråket är en röd tråd genom livet för oss döva. Det ska också finnas med när man blir äldre.

Addiswa Stenström demonstrerade i Örebro.

Örebro Dövas Ungdomsklubb förde fram AF:s otillgänglighet och den tuffa arbetsmarknad som möter ungdomarna idag. Dövföreningen i Örebro vill ha ett rådgivningscenter i Örebro, och Lasse S. Lorentzon (s), höll ett brandtal om otillgängligheten i vårt samhälle.

Tommy Fransson sjöng, och Maria Sundholm och Åsa Stenvall framförde en dikt, skriven av Linda Ylähehto. Dagen avslutades med att SDR:s ordförande Lars Åke Wikström tillsammans med Tommy Fransson framförde "En sång om frihet" efter svensk översättning av Bo Setterlind.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Löften från politiker i Göteborg

Cirka 50 svartklädda samlades den 29 september vid Gustav Adolfs Torg i Göteborg för att marschera till Järntorget. Där hade cirka 80 personer mött upp till internationell manifestation för teckenspråket. På plakaten stod bland annat: "Svensk teckenspråk – en mänsklig rättighet" och "Rätt till kommunikation på teckenspråk".

Markus Hyrenius, vice ordförande i GDF*, hälsade alla välkomna. Elisabeth Aronsson från VGDL* presenterade länsförbundet och påpekade att vi bör tänka på alla som blir diskriminerade.

– Vi måste få en fungerande tolktjänst – bort med prioriteringslistorna! sade Lars-Gunnar Möllefors när han lyfte fram frågan om rätten till tolk och delaktighet i samhället.

Karl-Erik Karlsson från Sveriges Dövas Pensionärs-

förbund talade om vikten av kommunikation på sitt eget språk för äldre döva.

Marina Johansson, kommunalråd (s), höll med Karl-Erik – frågan om äldreboende i Göteborg måste följas upp.

Ann-Marie Ternstedt, medlem i ett nätverk för föräldrar till teckenspråkiga barn, tog upp barnens rätt till ett språk. Hon ansåg att Hörselvården inte uppmuntrar teckenspråk för döva och hörselskadade barn, eller teckenspråksutbildning för föräldrarna.

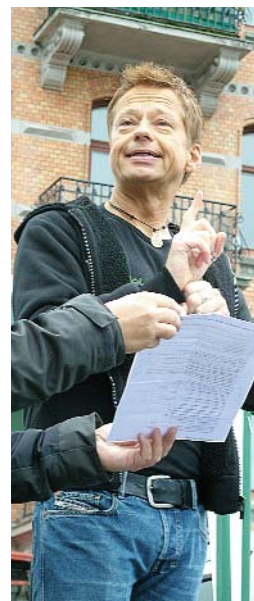
Mats Jonsson från SDR* tog upp rätten att få använda sitt språk och uppmanade oss att inte glömma allt värdefullt som SDR gjort för döva.

Eva Olofsson, riksdagsledamot (v), avslutade talarlistan med ett mycket uppskattat löfte att driva frågorna om dövas rätt till teckenspråk vidare.

Det blev också underhållning av Jan Herbst och teckensångerskan Vega från TecknoCats.

TEXT OCH FOTO:

LENNART TJÄRNSTRÖM OCH HERBERT MÄNSSON

Lars-Gunnar Möllefors.

Kommunalrådet
Marina Johansson (s).

*GDF – Göteborgs dövas förening

*VGDL – Västra Götalands Dövas Länsförbund

*SDR – Sveriges Dövas Riksförbund

Riksdagsledamot
Eva Olofsson (v).

Hur har ditt barn det i skolan?

"Jag har under många år frapperats av läkarnas okunnighet inom hörselområdet. De visar sällan intresse för hur vuxna döva och hörselskadade lever."

Vem man än pratar med, var man än är, handlar det inom dövrörelsen om barn som fått cochlea implantat, CI, och var de ska gå i skola. Det är en brännande het fråga över hela världen.

De flesta döva och gravt hörselskadade barn i Sverige får idag CI, ett tekniskt avancerat hörhjälpmedel som delvis är inopererat och ger en artificiell hörsel.

De flesta av dessa barn kommer till en skola där teckenspråk inte används. Andra kommer till dövskolan, där de får undervisning på både teckenspråk och talspråk.

I USA läggs allt fler dövskolor ner på grund av att döva barn som fått CI integreras i vanliga skolor. I Danmark är också iveren att integrera barn med CI så stor att de börjar se dövskolan som ett resurscenter.

Nyligen besökte jag Manillaskolan på Djurgården, en tvåspråkig specialskola för barn och ungdomar som är döva, hörselskadade eller har CI. I de lägsta klasserna på skolan har numera många elever CI.

Jag blev imponerad av den glöd och den positiva attityd som finns på Manilla. De pratar inte om integrering. I stället vill skolan satsa på att elever och personal ska tycka det är roligt komma till skolan varje dag, och att varje elev ska lämna skolan med en framtidstro.

Manillaskolan satsar på att bevara den teckenspråkiga miljön, men vill på samma gång tillgodose det behov av talad svenska och ljudstimulans som elever med CI har. Pedagogerna på skolan har lång erfarenhet av tvåspråkig undervisning, en tvåspråkighet som genomsyrar allt arbete på skolan. Nu utför de ett enormt viktigt pedagogiskt arbete när en ny typ av tvåspråkighet håller på att utvecklas.

Även Jan-Peter Strömgren, ordförande i Hörselskadades Riksförbund HRF, betonar i olika sammanhang vikten av att hörselskadade barn och ungdomar lär sig teckenspråk och blir tvåspråkiga. Detta för att klara studierna samt den sociala kontakten i vuxenlivet. Nyligen påpekade Strömgren att 84 procent av hörselskadade och döva barn går integrerade. Och han

tillade: "Jag vågar påstå att många av dessa barn inte har det bra i skolan".

Men Barnplantorna – Riksförbundet för barn med Cochlea implantat och barn med hörapparat – ser kanske fortfarande den teckenspråkiga miljön som ett hinder för att barn som fått CI ska nå bra resultat? På deras hemsida verkar "teckenspråk" vara ett okänt ord.

Jag har under många år frapperats av läkarnas okunnighet inom hörselområdet. De visar sällan intresse för hur vuxna döva och hörselskadade lever. Ändå vågar de rekommendera föräldrar till barn som CI-opereras att satsa enbart på talträning.

Vad vet de om döva och hörselskadades sociala liv som vuxna? Mycket lite – näst intill ingenting, anar jag. Ändå ska de bestämma. Är det inte skrämmande?

Att behärska flera språk ses i allmänhet som en merit, och barn har stor förmåga att utveckla flera språk samtidigt och klara av att välja språk.

Döva och hörselskadade barn har samma förmågor som alla andra barn. Genom att vara tvåspråkiga utvecklar de kunskaper från tidig ålder och under hela skoltiden. Det är det snabbaste och effektivaste sättet att få kunskap och framtidstro. Det skapar trygga barn som sedan, i vuxenlivet, kan använda vilket språk de vill – svenska eller teckenspråk – när de kommunicerar med omgivningen.

Jag är inte motståndare till att barn CI-opereras, inte heller är jag emot att talträning får större plats på schemat i skolan.

Däremot kan jag inte förstå dem som vill bannlysa teckenspråk i undervisningen.

Sedan teckenspråket infördes i läroplanen 1983 har stora framsteg gjorts. Allt fler elever i dagens dövskola blir tvåspråkiga. Förstör inte denna utveckling!

Det är mycket olyckligt att allt fler tvåspråkiga dövskolor världen över läggs ner.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Rätt svar på tävlingsfrågor

■ Västanviks Folkhögskola vill tacka alla inblandade för en trevlig helg i Vänersborg på Dövas Dag. Vi vill också meddela rätta svaren på frågorna i samband med minigolf-tävlingen på Birger Sjöbergsgymnasiet.

1: Nyligen har hockeylaget, Leksand IF, kanonvärvat en spelare från NHL. Vem är det? **Rätt svar:** D – Ed Belfour.

2: När bildades Västanviks folkhögskola? **Rätt svar:** B – 1969.

3: Vem var den förste rektorn på Västanviks folkhögskola? **Rätt svar:** B – Tora Sibbe.

4: Vem äger Västanviks folkhögskola? **Rätt svar:** C – Sveriges Dövas Riksförbunds medlemmar.

Det blev Weiky Wänerskär som vann ett presentkort på Västanviks folkhögskola värt 1.500 kronor. Grattis Weiky!

JOHANNA EDBÄCK

Rättelse: Elisabeth Engberg-Pedersen vid Köpenhamns universitet vill rätta ett missförstånd i artikeln om den nordiska konferensen i Göteborg (DT nr 6-2007): Hon har inte sagt att teckenspråket i Danmark riskerar att försvinna. "Men vi kan förvänta oss att danskt teckenspråk förändras i framtiden, eftersom så många barn CI-opereras och föräldrarna, i varje fall nu, inte uppmuntras att lära sig danskt teckenspråk", säger Elisabeth Engberg-Pedersen.

Rättelse: Gunilla Oksanen vill rätta ett missförstånd i intervjun med henne i DT nr 5-2007: Gunilla hade tolk hela tiden, när hon utbildade sig till massageterapeut.

VT8882

Bildtelefoni när den är som bäst

Med visiontechs bildtelefon VT8882 kan du lika enkelt som med en vanlig telefon nå dina nära och kära med bild, ljud och text var de än befinner sig i världen. Ingen samtalstaxa tillkommer. Allt i ett lösning som **inte** kräver dator. Allt du behöver är bredbandsuppkoppling, elektricitet och en VT8882.

Total kommunikationslösning för döva och hörselskadade.

- Bra ljud och bildkvalitet
- Text
- Uttag för varseblivning
- Godkänd av HI

Anpassa VT8882 till dina behov.

- Enkel att koppla till TV eller platt skärm vid behov av större bild.
- Koppla till specialanpassad tangentbord vid behov av text (du kan skicka och ta emot textmeddelanden under pågående videosamtal).

Gyllenpalmsgatan 2 | 211 30 Malmö | Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88

Mobil/sms/3G : 0701 44 33 77 | mail@visiontech.se | www.vt8882.se

Carlborgsons donationsstiftelse

Du som är född inom Dalarnas län samt har genomgått dövskola/specialskola för döva/hörselskadade är behörig att ansöka om bidrag från Carlborgsons donationsstiftelse

Medel kan sökas till t ex bildande av eget hem, bosättning samt till inköp av redskap, inventarier och material för bedrivande av yrke eller annan sysselsättning.

Medel kan även sökas till yrkesutbildning.

Sista ansökningsdag är 31/1 2008

Ansökningsblankett insändes till

Landstinget Dalarna

Carlborgsons stiftelse

Box 712, 791 29 Falun.

Ansökningsblankett och information finns på

www.ltdalarna.se

(flik Övrigt; Stiftelser), eller kontakta

Landstinget Dalarna tel. 023-49 01 05

sven-erik.olsson@ltdalarn.se

7 8 0 2 2 8 7 0 0

GN ReSound

Lynx™

Lynx MiniVib är marknadens mest innovativa varseblivningsprodukt.

Den nya larmindikatorn **Lynx MiniVib** talar om för dig när det ringer på dörren, på telefonen, om brandlarmet går, ja den kan t.o.m. väcka dig på morgonen. Inbyggd i det eleganta höljet finns både en vibrator och lysande symboler som ger klara besked om vad som händer. Som du ser är den ovanligt liten och diskret – du bär den på armen som en klocka, eller helt osynligt runt vristen. Lynx MiniVib passar för ett aktivt liv. Tanken är att ge full trygghet, 24 timmar om dygnet.

GN ReSound AB

Gullbergs Strandgata 6
411 04 Göteborg

Box 12874
112 98 Stockholm

Tel vxl. 031-800 150
www.gnresound.se
info@gnresound.se